Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 20 (1013)	Łódź, Poniedziałek 24 Stycznia 1927	פינפטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאָג כא שבט תרפ"ז.	Nr. 20 (1013)

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-7

קאָנפליקט ענגלאַנד—סאָוויעטען צוליב כינא.

סאָוויעטישע רעגירונג ציהט-ארויס איהר גאָלד-דעפּאָזיט פון די ענגלישע בענק

לאָנדאָן, 23 (ספּ. טעל.) די ענגלישע רעגירונגס-קרייזען האָבען דערהאַלטען ידיעות, אַז פּערקליידעטע סאָוויעטישע מיליטער-לייט קעמפען אויף דער זייט פון די כינעזער געגען ענגלאַנד.

די ענגלישע רעגירונג האָט דעריבער היינט איבערגעשיקט דער רוסישער באָטשאַפט אין לאָנדאָן אַ שאַרפע פּראָטעסט נאָטע.

אין די פּאָליטישע קרייזען פון ענגלאַנד בעטראַכט מען די דאָזיגע נאָטע פאַר אַנ'אָנהויב פון אַ שאַרפען קאָנפליקט צווישען ענגלאַנד און דער סאָוויעטישער רעגירונג.

לאָנדאָן, 23. (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט בעשלאָסען ארויסצוציהען איהרע גאָלד-זאַפּאַסען, וועלכע ליגען אין די ענגלישע בענק.

דער דאָזיגער שריט ווערט אויסגעטייטשט דערמיט, וואָס די סאָוויעטען האָבען מורא, אַז אין פאַל פון אַ קאָמפּליקאַציע אין די פּאָליטישע בעציהונגען, וועט ענגלאַנד קאָנפיסקירען דאָס רוסישע גאָלד

ווידער ערד-ציטערנישען אין יאַפּאַן.

600 הייזער חרוב. — פיל נע'הרג'עטע און פערוואונדעטע.

יאָקאָהאָמאַ, 23. (ספּ. טעל.) אין יאַפּאַן איז ווידער פאָרגעקומען אַנ'ערד-ציטערניש. אין דער שטאָדט יאָקאָהאָמאַ זענען חרוב געוואָרען 600 הייזער. ס'זענען אויך פאַראַן אַ סך נע'הרג'עטע און פערוואונדעטע.

אויסטויש פון פּאָליטישע אַרעסטירטע צווישען פּוילען און ליטע.

ווילנאָ, 23 (שעלעפאָניש) דער ליטווישער מיניסטערען קאַבינעט האָט בעשטעטיגט דעם אָפּמאַך פון ליטווישען און פּוילישען ראָטען-קרייץ וועגען אויסטויש פון פּאָליטישע אַרעסטירטע.

דער אויסטויש וועט שוין פאָרקומען אין די נאָהנטסטע טעג

יודישע בעפעלקערונג אין א"י פערגרעסערט זיך.

וואַרשאָ, 23 (טעלעפאָניש) „קוריער וואַרשאַווסקי" טיילט מיט, אַז אויפ'ן גרונד פון סטאַטיסטישע ציפערן ווייזט זיך ארויס. אַז אין משך פון די לעצטע 4 חדשים האָט זיך די יודישע בעפעלקערונג אין פּאַלעסטינע בעדייטענד פערגרעסערט און בעשטעהט איצט פון 160 000 נפשות.

Dziś w poniedziałek, dn. 24 Stycznia 1927 r. o godz. 8.30 w. odbędzie się w lokalu **Klubu Towarzyskiego** przy Stow. Kupców m Łodzi. ul. (Piotrkowska 73)

I. WIECZÓR DYSKUSYJNY

Referat p. t.

„Polityka handlowa w r. 1926 i przewidywania na I kwartał 1927 r."

wygłosi wice-prezes Stow.

p. JULJUSZ LEWSZTAJN

Po referacie – dyskusja.

Wstęp wolny dla członków i wprowadzonych gości.

594

מעבעל

אין גרעסטען אויסוואַהל רעיעל און ביליג

מיט די בעסטע בעדינגונגען בעקומט מען נאָר ביי ה'

ווינטער, היליגנסקי 41,

פראָנט - געשעפט

כ'קויף אלט מעבעל און צאהל די העכסטע פרייזען

459

דענטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פרייזען ביליגע! בערעטונג אָהן געצאָהלט

דעם סעקרעטאַר פון דער יודישער קהלה אין לאָדז, ה' פּנחס נאַדעל, צוליב'ן טויט פון זיין פאָטער

נ"ע הערמאַן נאַדעל,

דריקט אויס איהר טיפען בייליד

די לאָדזער יודישע קהלה-פערוואַלטונג.

593

אכטונג! אכטונג!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָרשטעהענדער

15-יאָהריגער יובליי-פייערונג

פון'ם צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד וואָס קומט פאָר דעם קומענדיגען זונטאָג, דעם 30. יאַנואַר ד. י. אין זאַל פילהאַרמאָניע, ווערען בילעטען צו דער פייערליכער אַקאַדעמיע פערקויפט יעדען אָווענד פון 8 אַ זייגער אין קאַנצעלאַריע פון פערבאַנד, פּאָלודנ. 4 און אין טאָג פון דער אַקאַדעמיע - ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

דער יודישער רעסטאָראַטאָרען- און ביער-האַלע-בעזיצער-פעראיין

בעט אַלע איהרע מיטגלידער, אָהן אויסנאַהם, צו קומען מאָרגען, דינסטאָג, דעם 25. יאַנואַר ד. י. פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין פעראיינס-לאָקאַל, פּאָמאָרסקאַ 19, און מיטברענגען

די פּאַטענטען פון די יאָהרען 1925 26-27

צוליב זייערע אייגענע אינטערעסען.

592

די פערוואַלטונג.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 82 יאָהר אונזער הייס-געליבטע מוטער, גרויסמוטער, אור-גרויסמוטער, שוויגערמוטער און שוועסטער

נ. ע.

זיסע נעכע קאַלושינער

(אשת ר' משה דוד ז"ל)

די לויה קומט פאָר היינט מאָנטאָג, דעם 24. ד. ח. 1 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז, ושעלאָנאַ 48, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער, די אין טיפען טויער פערבליבענע

פאַמיליע.

597

פאַר 3 זל.

עלעקטריש ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָהלען וועכענטליך פאַר יעדען ב.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלען

פ. רעווין, קאָנסטאַנטינער 58,

פראָנט-געוועלב

נאָך: 19·000 דעסיאַטין ערד פאַר יודישע קאָלאָניזאַציע אין אוקראַינע.

מאָסקווע, (יט"א) די רעגירונג פון דער אוקראַינישער סאָוויעטען-רעפּובליק האָט איבערגעגעבען ווייטערע 19 000 דעסיאַטין ערד צו קאָלאָניזירען 2000 יודישע משפּחות אין די קרייזען קריוואָראָג און זאַפּאָראָזשע. דער נייער שטח ערד, וואָס איז איצט איבערגעגעבען געוואָרען גרענעצט זיך מיט די עקזיסטירענדע יודישע קאָלאָניעס.

די נעוועזענע טעריטאָריאַליסטען שטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

לאָנדאָן, (יט"אָ) דער לאָנדאָנער קאָמיטעט צו שטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד האָט נישט לאַנג צוריק איינגערופען אַ מאַסען-פערזאַמלונג געווידמעט די צילען פון דער געזעלשאַפט. עס איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז אויף אַ פערזאַמלונג פון די געוועזענע מיטגלידער פון דער יודישער טעריטאָריאַליסטישער אָרגאַניזאַציע (יט"אָ) איז בעשלאָסען געוואָרען דאָס איבערגעבליבענע פערמעגען פון י. ט. אַ. אין הויך פון 400 פונט צו שאַפען אין סאָוויעט-רוסלאַנד אַ קאָלאָניע אויפ'ן נאָמען פון ישראל זאַנגוויל.

זיי מאַכען אויף ראַטעס...
אַפעריסטען - וואַרשאַווער שטייער-בעאַמטע.

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש) די פּאָליציי האָט ווידער ענטדעקט צוויי אַפּערעס און פערשווענדונגען פון שטייער-קאָמיסאַרען פון מאַגיסטראַט.

איינער פון די פערשווענדער טאַדעוש גילעוויטש (יעראָזאָלימער אַלעע 18) איז געפאַלען אויף אַן אָריגינעלע המצאה. האָבענדיג ביי זיך אין רשות אַ קוויטונגס-בוך, פלעגט ער געהן צו פערשפּעטיגטע שטייער-צאָהלער, און זיי פאָרלעהגען, אַז זיי זאָלען אָנהויבען איינצאָהלען קליינע ראַטעס אויפ'ן חוב. אויף אַזאַ אופן האָט גילעוויטש אויסגענאַרט 17 טויזענד 368 זלאָטעס.

מיט איניגע טעג צוריק איז די אַפּערע ענטדעקט געוואָרען.

אין דער פירמע „ברידער זאַנדער" (מאַרשאַלקאָווסקאַ 88) איז אַריינגעקומען אַ שטייער-עקזעקוטאָר און געוואָלט אַרויפלעגען אַן אַרעסט אויף די שטובזאַכען פאַר די נישט איינגעצאָהלטע שטייערן.

צו זיין גרויס פערוואונדערונג, האָט אָבער זאַנדער אַרויסגענומען אַ קוויטונג, אַז ער האָט שוין איינגעצאָהלט דעם שטייער אין ראַטעס.

גילעוויטש איז אַרעסטירט געוואָרען און ער האָט זיך מודה געווען אין דער גאַנצער אַפּערע.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס, איז ער שוין איינמאָל, אין יאָהר 1920 געוועזען פעראורטיילט דורכ'ן מיליטערישען געריכט צו אַנדערטהאַלבען יאָהר פאַר אַ פערשווענדונג.

— אַלס צווייטער אַפּעריסט איז אַרעסטירט געוואָרען דער שטייער-קאָמיסאַר אַדאַם באַרנאָווסקי (וואָנזקי דונאַי 14), וועלכער האָט פערשווענדעט 379 זל.

וועגען דער אַמנעסטיע פאַר פער'משפט'ע.
מיינונג פון כאַלאַ-פרעזעס אדוו. האַרטגלאַס.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש). אין אַ געשפּרעך מיט דעם פּרעזעס פון יודישען קאָלאָ, דעפּ. האַרטגלאַס, וועלכער איז אַ בעקאַנטער און אָנגעזעהענער יוריסט האָט ער ערקלערט פאָלגענדעס וועגען דער בעדייטונג פון דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען פערלייכטערונגען פאַר די אַרעסטירטע.

לויט די פריהערדיגע פאָרשריפטען האָט דאָס געריכט געהאַט דאָס רעכט צו בעשליסען וועגען בעפרייען אַן אַרעסטאַנט, וואָס פיהרט זיך אין טורמע גוט אויף. נאָכדעם ווי ער איז אָפּגעזעסען אין טורמע ווייניגסטענס אַ יאָהר צייט. איצט, לויט דעם נייעם דעקרעט, איז גענוג אַ האַלב יאָהר, אום בעפרייט צו ווערען פון תפיסה, אַזוי-אַרום וועלען אויך פאַרזאָנען, וואָס זענען פער'משפט געוואָרען פאַר קלענערע פערברעכען אויף ווייניגער פון אַ יאָהר אויך קאָנען בעפרייט-ווערען. איידער זיי וועלען אויסזיצען די פולע שטראָף.

וועזענטליך איז אויך דער פאַקט, אַז פריהער האָט בלויז דאָס געריכט געהאַט דאָס רעכט צו בעפרייען פאַר דער צייט, איז דאָס רעכט אַריבער צום יוסטיץ-מיניסטער.

אין אַלגעמיין ברענגט נישט דער גייער דעקרעט קיין גרויסע ענדערונגען פאַר אונז אין קאָנגרעס פוילען. אַ גרעסערע בעדייטונג האָט ער פאַר די איינוואוינער פון גאַליציען און פון געוו. פריי-סישען געביט, וואו עס האָט ביז איצט אַזאַ געזעץ געפעהלט.

ראָמאַן-פּרעמיען-קאָנקורס
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
קופּאָן
№ 9.

פאַר די לעזער, וועלכע האָבען נישט געלייענט דעם אָנהויב פון אונזער ראָמאַן „די שוואַרצע כריזאַנטעמע". וועט עס וועט ברענגען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַט דעם
קופּאָן
וועט בעקומען דעם אָנהויב פון ראָמאַן
אומזיסט.

אַ דרוקעריי = סינדיקאַט אין ירושלים.

ירושלים (יט"א) די טעג איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון אַלע דרוקעריי-אינהאָבער אין ירושלים. עס איז פאָרגעלעגט געוואָרען צו שאַפען אַ סינדיקאַט פון אַלע דרוקערייען, ספּעציעל די, וואָס דרוקען יודישע רעליגיעזע ספרים. דער סינדיקאַט וועט האָבען זיינע פאָרשטעהער אין אייראָפּאַ און אַמעריקאַ.

אין ליטע
פעראורטיילט צום טויט אַ פּוילישע בירגערין.

קאָוונאָ, 23 (ספּ. טעל.) ס איז פערעאורטיילט געוואָרען צום טויט די פּוילישע בירגערין שובאָווסקאַ, וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרען אין איבערגעהן די גרעניץ מיט שפּיאָנאַזש-צוועקען. די פערעאורטיילטע האָט זיך געווענדעט צום פּרעזידענט סמעטאָנאַ וועגען אַ בעגנעדיגונג. וועגען איהר זענען זיך אויך משתדל צוויי אויסלענדישע דיפּלאָמאַטען.

איצט בעדויערט מען...

קאָוונאָ, 23 (ספּ. טעל.) די בעשולדיגטע אין דער מאָנאַרכיסטישער פערשווערונג, וועלכע זענען פאָריגע וואָך אַרעסטירט געוואָרען, וועלען איבערגעגעבען צום קריגס-געריכט און זיי דראָהט אַ טויט-שטראָף. דער איניציאַטאָר פון דער לעצטער מלוכה-איבערקעהרעניש אין ליטאָ, גלאָוואַצקיס, איז פערמישט אין דער פערשווערונג.

אַ גרופּע אָנגעזעהענע יוריסטען האָט זיך געווענדעט צו דער רעגירונג מיט אַ פאָדערונג איבערצוקוקען דעם פּראָצעס פון די דערשאָסענע קאָמוניסטען און ווייזען אָן, אַז דאָס דערשיסען איז געווען נישט געזעצליך.

אין געריכטס-זאַל אַרעסטירט דעם ביאַליסטאָקער סטאַראָסטע.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש) אין זיינער צייט האָט מען ענטדעקט אַ רייהע מיסברויכען, וואָס דער ביאַליסטאָקער סטאַראָסטע ה' קמיטאַ איז געהאַט בעגאַנגען ביים פערטיילען הילף פון די געלדער פון אַרבייטס-מיניסטעריום.

סטאַראָסטע קמיטאַ איז אָבגעשטעלט געוואָרען אין זיין אַמט און דאָס ביאַליסטאָקער קרייז-געריכט האָט איהם פער'משפט אויף 3 חדשים אַרעסט. דאַגעגען די ציווילע געלד-מאָהנונג פון דער גענעראַל-פּראָקוראַטאָריע איז דורכ'ן ביאַליסטאָקער קרייז-געריכט דערווייטערט געוואָרען. דערביי איז אויך דאָס אויספיהרען פון שטראָף אורטייל אָבגעלעגט געוואָרען אויף 2 יאָהר.

מיט'ן דאָזיגען אורטייל איז געבליבען אומצופרידען סיי דער פּראָקוראָר, סיי אויך דער פאָרשטעהער פון דער גענעראַל-פּראָקוראַטאָריע און ביידע האָבען דערלאַנגט אַנקלאַגעס צום אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשאָ, וואו דער פּראָצעס איז נעכטען בעטראַכט געוואָרען.

דער אָנגעקלאָגטער עקס-סטאַראָסטאַ האָט זיך אויפ'ן משפט נישט געשטעלט ער האָט זיך נור געפונען אַלס צושויער צווישען פובליקום.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט נאָכ'ן דורכפיהרען אַ גענויע פערהאַנדלונג און נאָכ'ן אויסהערען די רעדעס פון די צדדים, דעם ערשטען אורטייל סקאַסירט און פער'משפט דעם געוו. ביאַליסטאָקער סטאַראָסטע אויף 4 יאָהר אויסבעסערונגס הויז און אויפ'ן סמך פון דער אַמנעסטיע פערקלענערט די שטראָף אויף 2 יאָהר מיט 8 חדשים. די ציווילע געלד-מאָהנונג לטובת דער מלוכה'שער גענעראַל-פּראָקוראַטאָריע איז דערפילט געוואָרען אין דער הויך פון 4000 זל.

אַ סענסאַציע האָט אַרויסגערופען דער בעשלוס פון געריכט, גלייך צו אַרעסטירען דעם סטאַראָסטע. דעם פאָרשלאַג וועגען דעם האָט אַריינגעטראָגען דער פּראָקוראָר סמאקאזשעווסקי.

אַ שטרייק פון יודישע אַרבייטער אין „זכרון יעקב".
צוזאַמענשטויס מיט פּאָליציי - 6 יודישע אַרבייטער פערוואונדעט.

חיפה, (יט"א) מיט אַ געוויסער צייט צוריק האָבען די יודישע אַרבייטער אין די גערטנער ביי „זכרון יעקב", וואָס געהערען צו פּ. י. ק. א. בעקומען אַ מעלדונג, אַז זייערע לוינען ווערען רעדוצירט פון 15 אויף 10 פּיאַסטער אַ טאָג. ווען די אַרבייטער האָבען נישט געוואָלט מסכים זיין אויף דער רעדוקציע, האָט מען זיי ענטזאָגט. דאָס האָט אַרויסגערופען אַ שטרייק פון אַלע אַרבייטער אין די גערטנער פון פּ. י. ק. א. אויפ'ן צווייטען טאָג האָבען די אַרבייטער דערזעהן אויף זייער אָרט אַראַבישע שטרייק-ברעכער, וואָס האָבען געאַרבייט אונטער'ן שוץ פון דער אַראַבישער און ענגלישער פּאָליציי.

דער דאָזיגער פאַקט האָט שטאַרק אויפגערעגט די אָפּגעזאָגטע אַרבייטער און עס געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען די יודישע אַרבייטער און דער פּאָליציי. 6 יודישע אַרבייטער זענען דערביי פערוואונדעט געוואָרען, 6 אַנדערע יודישע אַרבייטער זענען אַרעסטירט געוואָרען. די אַרעסטירטע זענען אויף צומאָרגענס אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף קויציע.

נאָך די געשעהענישען איז אַלס צייכען פון פּראָטעסט פּראָקלאַמירט געוואָרען אַ גענעראַל שטרייק פון אַלע אַרבייטער פון „זכרון יעקב" און עס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ פּראָטעסט-פערזאַמלונג. נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך צווישען דער אַדמיניסטראַציע פון פּ. י. ק. א. און דעם אַרבייטער-ראַט פון „זכרון יעקב". נאָכ'ן שליסען דעם אָפּמאַך איז דער שטרייק פערענדיגט געוואָרען.

33 יאָהר סעקרעטאַר פון ענגלישען ועד-הקהלות.

לאָנדאָן, (יט"א) עס איז מאָרגען קומען אַ פייערונג לכבוד דער 33-יעהריגער פערדינסטפולער אַרבייט פון ה' שאַרלס עמנואל אויפ'ן פּאָסטען פון סעקרעטאַר פון ועד-הקהלות (באָארד אויף דעפּוטיס). דער פאָרזיצער פון ועד-הקהלות ה' ד' אביגדאָר גאָלדשמידט האָט איבערגעגעבען דעם יובילאַר אַן אנדענקונגס אַדרעס.

פאַדערט איבעראַל
נאָר פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פּרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פּרייזען!
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זיך איבערגעצויגען אויף
זגערזשער 11 טעל. 72-34
נעמט אָן אין דער לעטשניצע
פעטריקאָווער 294 פון 12—2
מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. Z.
Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוענד.

Dr. med.
Braun
פּאָלודניאָווא 23
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט „קוואַרץ-ליכט" (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוענד

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
רוקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטרעטיזם, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,
אַז אַלע אַרט ביטעס. פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס,- פינאַנס,- אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטאַנציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאַלאַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען.
מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט ערעפענט -:- אין -:-
לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16
אַ מעבעל-לאַגער
קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען. אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך
687

„נייער פאלקסבלאט.

לאדז. 24. יאנואר 1927

„נאציא"
און איהרע געגנער.

מען שמועסט, אז די רעגירונג איז שטארק אונצופרידען דערמיט, וואס יודען געבען ארויס צוזאמען מיט די פערטרעטער פון אנדערע נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען א מאנאט-שריפט „נאציא" אין דער פוילישער, דייטשער, פראנצויזישער און ענגלישער שפראך. מען וויל זעהן אין דעם א מין נישט-לאיאלע האנדלונג, מען טייטעלט מיט די פינגער, אז דאס איז די „תחת מתים" פון דעם וואהל-בלאק 16.

מיר מוזען אונטערשטרייכען, אז — אויב עס האנדעלט זיך וועגען א וואהל-בלאק — האט קיינער פון דער רעגירונג נישט קיין שום מאראלישען גרונד צו מאכען א פארוואורף. דער וואהל-בלאק איז ענטשטאנען ווי בעקאנט — אלס א שוץ-מיטעל געגען דער וואהל-ארדינאציע, וועלכע דער פערשטארבענער דעפוטאט, גלח לוטאסלאווסקי, האט אזוי קאנסטרואירט, כדי נישט דורכצולאזען יודען אין סיים. און כדי קלענער צו מאכען די פערטרעטונג פון אנדערע מינדערהייטען. פערטיידיגענדיג זיך געגען דער דאזיגער אנטי-דעמאקראטישער און אנטיקאנסטיטוציאנעלער פונה, האבען מיר געשאפען א וואהל-בלאק פון אלע מינדערהייטען. די אזוי גערופענע ליסטע 16, וואס האט כמעט אינגאנצען אנולירט די „חכמה" פון די אנטיסעמיטישע און אנטי-דעמאקראטישע מוחות. ווי אזוי קאן די רעגירונג איצט זיין אונצופרידען מיט דער דערנעהנטערונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. אויב זי האט נישט-גאר איבערלאזט ווייטער די עולות פון לוטאסלאווסקיס וואהל ארדינאציע, נאר זי לייקענט אויך נישט אפ די גאנץ ערסטע קלאגען, וואס קומען פון זעהר אויסערע ריטעטע און גוט-אינפארמירטע קוועלען, אז צווישען דער רעגירונג און אייניגע רעכטע פארטייען פון סיים, ווערען געפיהרט פערהאנדלונגען וועגען דער ענדערונג פון דער וואהל-ארדינאציע און טאקע אין דעם זין, בכדי נאך קלענער צו מאכען די שאנסען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. אלזא — וויל מען אונז אטאקירען — מוזען מיר זיך פערטיידיגען.

א חוץ דעם — איז דאס אויך א בעקאנטע זאך, אז אייניגע פערטרויענס-מענשען פון דער רעגירונג פיהרען א בעשטימטע פאליטיק אין דער ריכטונג פון צעקלאפען די אייניגקייט פון יעדער נאציאנאלער מינדערהייט, און צו דעם צוועק העלפען צו שאפען נייע אילוואַרישע ארגאניזמען.

אלזא, אויב עס האנדעלט זיך וועגען דער דערנעהנטערונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען פון דעם שטאנדפונקט פון די וואהלען, האט קיינער נישט קיין רעכט צו אונז צו האבען טענות, אבער, אויב זיי וועלען אבסטראהירען פון די וואהלען — זענען מיר אויך אין ארדנונג, ווייל נישט-לאיאליטעט קאן דא קיין רייד נישט זיין. אלע מיטגלידער פון די דאזיגע מינדערהייטען זענען פוילישע בירגער, און פוילישע בירגער האבען דאס רעכט זיך צוזאמענצושליסען, כדי צו פערטיידיגען זייערע לעגאלע אינטערעסען אויף דעם געזעצליכען וועג. די צייטשריפט „נאציא" האט דעם צוועק צו שיצען די רעכט פון די מינדערהייטען, וואס זענען זיי גאראנטירט סיי דורך דער קאנסטיטוציע סיי דורך דעם ווערסאילער טראקטאט, כדי צו ענטוויקלען די פראגען פון די דאזיגע רעכט, און אויך כדי עפענטליך פעסטצושטעלען אויב די דאזיגע רעכט זענען נישט אויסגעפיהרט געווארען. אויב אזוי, טא וואס פאר א מורא האבען די געגנער פון „נאציא"? וועט מען די דאזיגע גאראנטירטע רעכט אויספיהרען — וועט „נאציא" דאס פעסטשטעלען, וועט „נאציא" מאכען א גוטע רעקלאמע פאר

אלטע טראדיציעס אינ'ם נייעם יאפאן.
פון א. רעוואוצקי.

יאפאן איז אפט געגליכען געווארען צו ענגלאנד. פערשידענע געלערנטע און רייזענדע האבען נישט איינמאל אנגעוויזען אויף געמיינזאמע שטריכען, וואס דערנעהנטערן צווישען זיך די ביידע לענדער. די עהנליכקייט איז קודם כל א ריין געאגראפישע: פונקט ווי ענגלאנד, איז יאפאן געלעגען אויף אינזלען. די יאפאנישע אינזלען זענען געלעגען בנוגע אזיען פונקט אזוי ווי די ענגלישע בנוגע אייראפע. סיי ענגלאנד און סיי יאפאן זענען מיט זייער עקאנאמישער עקזיסטענץ אנגעוויזען אויפ'ן ים. זיי מוזען צוליב זייער דערנעהרונג אנקומען צו ווייטע לענדער און צו די טיפענישען פונם ים, וואס רינגעלט זיי ארום. זיי זענען ביידע געדיכט בעוואוינטע לענדער, וואס מוזען שטארק זארגען וועגען דעם איבערפלוס פון זייער בעפעלקערונג. זיי קענען זיך ביידע נישט ערנעהרען פון לאנדווירטשאפט און זייער עקזיסטענץ איז להלוטין אונדענקבאר אהן א גרויסער אינדוסטריע און אויסלענדישער האנדעל.

ס'איז אבער דא נאך אייגער, א ווייניגער בעמערקטער פאקט, וואס שטרייכט אונטער די עהנליכקייט פון ביידע לענדער. דאס איז די אכטונג פאר טראדיציאנעלע פארמען. דאס מיינט נישט גראד רעאקציע: איז דאך ענגלאנד במשך די לעצטע דריי הונדערט יאהר געווען דאס פארטגעשריטענסטע לאנד פון איירופא און פערנעהמט דאך יאפאן לויט איהר קולטור און בילדונג דעם ערשטען פלאץ אין היינטיגען אזיען. ביידע לענדער ווייזען אבער ארויס א נטיה צו פעראייניגען ווירקליכען פראגרעס מיט דער איינהאלטונג פון דורות אל.ע., אפילו אין עצם אבגעלעבטע פארמען און טראדיציעס.

ענגלאנד איז דעריבער געבליבען א מאנארכיע, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס לענדער, וועלכע זענען אין עצם ווייניגער דעמאקראטיש פאר איהר, זענען שוין לאנג געווארען רעפובליקען. אמת, דער ענגלישער מאנארך האט נישט קיין רעאלע מאכט. דערפאר אבער קריגט ער א סך כבוד. ער איז אנ'אלגעמיין בעליבטע דעקאראציע. פונקט ווי א פאלק גיט אויס מיליאנען אויף מוזעען מיט שעהנע בילדער, אזוי פערגינען זיך די ענגלענדער צו שפענדען עטליכע מיליאן א יאהר כדי האבען הנאה פון א פארביגען שטיק פערגאנגענהייט אין מיטען פון זייער מאדערנעם לאנד.

כדי צו פערשטעהן די מערקווירדיגע קראפט פון דעם יאפאנישען מאנארכיזם, וואס שטעהט ווי אנ'אייזערנע וואנט צווישען די ארומיגע שטורמישע כוואליעס פון פראגרעס, מוז דער לעזער האבען אין זינען צוויי פאקטען.

ערשטענס, זענען אין יאפאן אינם לויף פון די לעצטע הונדערטער יאהרען (ביז'ן אנהויב פון די רעפארמען) געווען אייגענטליך צוויי סארטען הערשער. די אפיציעלע הערשער, וואס זענען געווען ארומגערינגעלט מיט א גלאנץ פון רעליגיעזער פערעהרונג, האבען נישט געהאט קיין פאקטישע מאכט; — די מאכט איז געווען אין די הענד פון אנ'אנדער דינאסטיע פון וועלטליכע הערשער „שאגונען". דער פאטער פונם נאר וואס פערשטארבענעם קייזער, מוטסוהיטא — איז געווען דער ערשטער אייגענטליכער קייזער (מיקאדא). וואס האט אראפגעווארפען די מאכט פון די „שאגונט" און האט פערענדיגט די דאפעלדיגקייט פון דער יאפאנישער מאנארכיע.

די „שאגונס", ווי אלע אנדערע אבסאלוטע מאנארכען האבען אין לויף פון די הונדערטער יאהרען פון זייער הערשאפט אנגעטון א סך אונגערעכטיגקייטען און איבערגעלאזט אינם פאלק א סך שלעכטע ערינערונגען. די מיקאדאס אבער, וואס האבען נישט געהאט קיין שייכות צו אמת'ער מאכט, זענען פון די דאזיגע האס-געפיהלען געווען פערשוינט.

די צווייטע אורזאכע, וואס האט געמאכט די יאפאנישע דינאסטיע אזוי שטארק, איז דאס, וואס דער אויבענדערמאנטער קייזער מוטסוהיטא, — דער פאטער פונם נאר וואס פערשטארבענעם יאשיהיטא, — איז באמת געווען אנ'אויסערארדענטליכע פערזענליכקייט. ער איז נישט געווען קיין מניעה פאר'ן פראגרעס פון יאפאן, נאר פערקעהרט ער האט געשאפען דעם דאזיגען פראגרעס מיט אלע זיינע כחות.

צום אונטערשיד פון זיין פאטער איז דער גאר וואס פערשטארבענער מיקאדא יאשיהיטא געווען זעהר א שוואכער מענש סיי פיזיש און סיי גייסטיג. ווי עס זעהט אויס, איז ער אין די לעצטע יאהרען געווען אין גאנצען משוגע.

במשך די לעצטע עטליכע יאהרען איז אין יאפאן פארגעקומען א טיפע אינערליכע ענדערונג. ביז צו דער לעצטער צייט האבען די יאפאנער איבערגענומען הויפטזעכליך די אויסערליכע טעכנישע פארמען פון מאדערנער ציוויליזאציע, איצט אבער הויבען זיי אן דורכנעדרונגען צו ווערען מיט די פרינציפען פון היינטוועלטיגער דעמאקראטיע.

מיר ווילען דערמיט נישט מאכען קיין שום וביאות. די יאפאנישע פאליטיק, סיי אין אויסערליכע און סיי אין אינערליכע ענינים, צייכענט זיך אויס מיט א מערקווירדיגער ניכטערקייט, ווילהעלם וואלט אפשר נישט געווארען אזא ווערקצייג פון פרייסישען מיליטאריזם, ווען די אטמאספערע ארום איהם וואלט נישט געווען דורכגעזאפט מיט לאנג אבגעלעבטע אידעען און חלומות. די יאפאנער זענען קנאפע טרוימער. זיי וואלט דעריבער שווער געווען צו מאכען גרויסע שפרונגען פאראויס, אבער נאך שווערער וואלט געווען צו בעגייסטערן זיי פאר א רעאקציאנערן טאנץ צוריק. דער יאפאנישער פראגרעס איז לאנגזאם און כסדר'דיג, ער איז אבער פעסט. יאפאן אלס אנגרייפענדע מיליטערישע מאכט, וואס זוכט צו פערכאפען די אמעריקאנער וועסט, — דאס איז א פאנטאזיע בילד, וואס עקזיסטירט נישט אין דער ווירקליכקייט.

דער גרעסטער שריט, וואס יאפאן האט געמאכט אין די לעצטע פאר יאהרען אויפ'ן וועג צו דעמאקראטיע, איז געווען דער געזעץ וועגען אלגעמיינעם וואהלרעכט, וואס איז דארט אנגענומען געווארען אין מערץ 1925. אייגענטליך איז דאס וואהלרעכט דארט, אין פערגלייך מיט אמעריקא, נאר עטוואס בעשרענקט. עס שטימען בלויז מענער, און אפילו פון זיי זענען נאך פאראן א פאר קאטעגאריעס, וואס קענען זיך נישט בענוצען מיט זייער וואהלרעכט. פונדעסטוועגען האט דער נייער געזעץ מעהר ווי פערדאפעלט די צאהל פון די וועהלער, און געשאפען א גרונדלאגע פאר א יאפאנישער לייבאר פארטי, וועלכע האט ביי די לעצטע שטאדט-וואהלען געפייערט בעדייטענדע נצחונות.

דער דונקעלסטער פלעק פון יאפאן איז איהר קאלאניאלע פאליטיק, בפרט אין קארעא, די יאפאנישע קאלאניאל-פאליטיק געהט נישט ארום מיט זיידענע הענטשקעס. ס'איז אבער פאראן א גרונד צו גלויבען, אז אויך אין דעם פרט וועט אין דער נאהענטער צייט פארקומען אנ'ענדערונג.

דער נאר וואס פארגעקומענער טויט פון איין מיקאדא און דער אויפשטייג פון אנ'אנדערן ווערט אבער אין נייעם יאפאן געטרויערט און געפייערט מיט דיזעלבע צערעמאניעס, מיט וועלכע אזעלכע געשעהענישען פלעגען דארט בעגאנגען ווערען מיט 200 יאהר צוריק. גייער ווייען ווערט דארט אריינגעגאסען אין אלטע פעסער. אלטע פארמען בלייבען הערשען גלייכצייטיג מיט'ן נייעם לעבענס אינהאלט. אין דעם זין פערדינען די יאפאנער פאלשטענדיג דעם נאמען פון די „אזיאטישע ענגלענדער", מיט וועלכע זיי זענען שוין א פאר מאל געקרוינט געווארען.

קאנסטיטוציע, געזעץ און צירקולאר,
ווי אזוי זאלען אפגעשאפט ווערען די אלטע בעגרענצונגען געגען יודען.
(מיינונג פון וויצע-יוסטיץ-מיניסטער צאר).

וועגען דער פראגע פון דער פארמעלער אפשאפונג פון די יורידישע בעגרענצונגען געגען יודען, וואס זענען נאך פערבליבען בירושה פון די אמאליגע צייטען אין דער פוילישער געזעצגעבונג, קורסירען פערשידענע קלאנגען, וועלכע זענען זיך כסדר סותר. כדי אויפקלערען די דאזיגע זאך האט זיך דער פארשטעהער פון „אקא" געווענדעט צום וויצע-יוסטיץ מיניסטער ה' צאר און בעקומען פון איהם פאלגענדע ערקלערונג:

עס אונטערליגט נישט קיין צווייפעל, אז די רעגירונג אנערקענט אין דער פולסטער מאס די גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער און אז די רעגירונג האלט, דאס דער ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע, וועלכער מאכט בטל אלע אלטע בעגרענצונגען פאר אלע גרופען פון דער בעפעלקערונג איז אן פאר זיך גענוגענד אלס א יורידישע נארמע אין פוילען זין פון ווארט.

די פראגע וועגען ארויסגעבען א ספעציעל געזעץ, אין וועלכען עס וואלטען געווען אויסגערעכענט אלע אפגערופענע פעראָרדנונגען און געזעצען, ווערט יעצט בעהאנדעלט אין יוסטיץ-מיניסטעריום; קיין בעשלוס אבער אין דעם פרט איז נאך דערווייל נישט אנגענומען געווארען. מען דארף בעמערקען, אז אין דער דאזיגער פראגע זענען פאראן 2 ענטגעגענגעזעצטע מיינונגען, צוויי פסק-דינים פון די העכסטע געריכטס-אינסטאנצען אין פוילען.

דער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האט אין איינ ענין ארויסגעטראגען א מיינונג, אז די קאנסטיטוציע איז אייגענטליך א טעטיגקייטס-פראגראם פאר דער רעגירונג און דעריבער פאדערט דער ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע ענטשפרעכענדע געזעצען צו זיך. ווען עס קומט אלזא אין בעטראכט די פראגע וועגען מבטל-מאכען די יורידישע בעגרענצונגען סיי בנוגע יודען, סיי בנוגע דער קאטוילישער קירכע, וואלט מען דאס געדארפט דורכפיהרען דורך א געזעץ. דאס העכסטע געריכט אין אנ'אנדער ענין האט פעסטגעשטעלט, אז די קאנסטיטוציע, זייענדיג אליין א געזעץ, פאדערט נישט קיין געזעצען צו זיך און בעדארף געניגען אין דער פראגע פון די בעגרענצונגען. דער פסק-דין פון העכסטען געריכט איז מעהר צוגעפאסט צו דער ווירקליכקייט און ענטשפרעכט מעהר די איגענשאפטן פון דעם געזעצגעבער.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז דער צירקולאר-וועג האט זעהר פיל חסרונות און עס וואלט געווען בעסער דורך א געזעץ צו אנולירען די פערשימעלטע פארשריפטען. דאס ארויסגעבען אבער פון אזא געזעץ וואלט ארויסגערופען א מיינונג, אז ערשט אין דעם מאמענט פון פערעפענטליכען פון דעם דאזיגען געזעץ, זענען בטל געווארען די בעגרענצונגען פון יודען אין פוילען, וואס איז נישט ריכטיג, ווייל פון ערשטען טאג, ווען פוילען איז בעפרייט געווארען, זענען אלע בירגער גלייכבערעכטיגט געווארען.

דאס יוסטיץ מיניסטעריום, וועלענדיג ערלעדיגען ענטגילטיג די פראגע, זוכט אנ'אויסוועג און קלויבט מאטעריאל, כדי אנצוגעהמען אין דער נאהענטסטער צייט די געהעריגע שריט אין דער ריכטונג פון רעאליזירען די רעזאלוציע פון דער מינדערהייטס-סעקציע.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און ...
נער-שוואכע קראנקהייטען. 889
הייל מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

אבער יעדענפאלס דארף מען נישט האבען קיין שום טענות צו יודען, כל זמן מען גיט זיי נאר הבטחות, אבער מען מאכט נישט עפעס ממשות'דיגעס, מען רעאליזירט גארנישט.

אונזערע רעגירונגען, דאן — וועט „נאציא" זיין לאיאל. וועט מען די רעכט אזוי ווי ביזאהער, רעספעקטירען נאר אויף דעם פאפיר, וועט „נאציא" געגען דעם קעמפען, אבער דאמאלס וועט זיין נישט-לאיאל נישט „נאציא", נאר די וואס פיהרען נישט אויס די קאנסטיטוציע, די פערפליכטונגען און די הבטחות.

דעפ. אדוו. א. הארטגלאס.

יודישע נייעס.

א רעליגיעזע-לאנדווירטשאפטליכער סעמינאר פון „מזרחי".

ירושלים, (יט"א). אין הסכם מיט די בעשלוסען פון דער מזרחי-קאנפערענץ, וואס איז נישט לאנג פארגעקומען אין תל-אביב, וועט אין קורצען די מזרחי-וועלט-ארגאניזאציע עפענען נישט ווייט פון פתח-תקוה א סעמינאר, אין וועלכען יונגע לייט וועלען בעקומען א יודישע רעליגיעזע ערציהונג און גלייכצייטיג וועלען זיי זיך לערנען די נייע מעטאדען פון דער לאנדווירטשאפט.

א מיליאן דאלאר צו בויען ביליגע הייזער אין ניו-יארקער יודישען געגענד.

ניו-יארק, (י.ט.א.) ה' לעווענבורג, א שוואגער פון פערשטארבענעם אסקאר שטרויס, האט געגעבען א סומע פון א מיליאן דאלאר צו שאפען א פאנד אויף אויפבויען מאדערנע ביליגע הייזער אויף דער יודישער איסט סייד אין ניו-יארק און אויך אין ברוקלין.

די פעראייניגונג פון די יודישע יוגענד-ארגאניזאציעס אין ארץ-ישראל.

ירושלים, (יט"א) אין קורצען דארף פארקומען אין ירושלים א קאנפערענץ פון אלע יודישע יוגענד-ארגאניזאציעס אין ארץ-ישראל מיט'ן צוועק צו שאפען א נאציאנאלען ראט פון די דאזיגע יוגענד-ארגאניזאציעס.

נײַער פאָלקסבלאַט
24. יאַנואַר 1927.

דאס לאדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
24. יאַנואַר 1927.

24
מאָנטאָג
כא
שבט תרפ"ז

יאַנואַר
זון-אויפגאנג 7.17
זון-אונטערגאנג 3,30
לענג פון טאָג, 9

העכסט-פרײַזע פאַר דירה-געלד.

(ד) לעצטענס קומען אָנקלאַגעס אויף דעם צו הויכען דירה-געלד אין נײַע הײַזער, אויף וועלכע ס'איז נישט חל דער לאָקאַטאָרען-שוץ, דאָס העכסטע דירה-געלד וואָס מ'קאָן צאָהלען איז 5 זלאָטעס פאַר איין רובעל. ווער עס וועט נעהמען העכערע פרײַזען וועט צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פערענטוואָרטליכקייט.

אונטערשטיצונגען פאַר אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע.

(ד) אויפ'ן גרונד פון די נײַע אינסטרוקציעס וועגען אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע אַרביימער, ווערען שוין' אָנגענומען אָנמעלדונגען פון די דערמאָהנטע אַרבייטסלאָזע. לויט דער נײַער אינסטרוקציע וועלען קענען געניסען פון די אונטערשטיצונגען נאָר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען פערלוירען די אַרבייט נישט שפעטער ווי דעם 1. יאַנואַר 1924.

שטאָט-ראָט.

מיטוואָך און דאָנערשטאָג וועלען פאָרקומען זיצונגען פון לאָדזער שטאָט-ראָט אויף די דאָזיגע זיצונגען וועלען בעטראַכט ווערען די פראַגען וועגען: וואַהלען פון אַ נײַ פרעזידיום בעשטימען אַ נײַעם לאָוניק פון דער האַנדעלס-אָפּטיילונג אין דעם בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927.

גרוים-לאָדז.

אין די גאָהנטסטע טעג וועט דער מלוכה-פרעזידענט אַרויסגעבען אַ דעקרעט, לויט וועלכען כאָיני וועט צוגעטיילט ווערען צו דער שטאָט לאָדז און וועט אויפהערען צו זײַן אַ פאָרשטאָט.

גאַרפינקעל'ס

דאַרפען זיך ווענדען צו הרב סעגאַל.

(–) די ברידער פון דעם פערשטאָרבענעם אהרון גאַרפינקעל, וועלכער האָט איבערגעלאָזען אין בריסטאָל אַ פ"ז מיט'ן נאָמען שרה, דאַרפען זיך מעלדען צו הרב סעגאַל, פאָלודניאָווע 25 פון 9 ביז 11 פאַרמיטאָג.

רעסטאָראַטאָרען-פעראיין.

אין זייערע אייגענעם אינטערעס דאַרפען די מיטגלידער פון יודישען ביער-האַלע און רעסטאָראַטאָרען-בעזיצער פעראיין קומען דינסטאָג אין אָוונד אין לאָקאַל פון פעראיין פּאָמאָרסקאָ 19 און מיטברענגען די פאַטענטען פון יאָהר 1923, 1926 און 1927.

גריפּע

הערט שוואַכער אין לאָדז.

(אָ) ווי עס טיילען מיט די דאָקטוירים, האָט זיך אין משך פון דער לעצטער וואָך אין לאָדז בעדייטענד פערקלענערט די צאָהל גריפּע-קראַנקע.

אַפּטייקען,

וועלכע דיזשורירען הײַנט בײַנאַכט.

(ס) הײַנט דיזשורירען בײַנאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193); מילער (פּעטריקאָווער 46); גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 17; גערטנער (ציגעל-גאַס 64); גיעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדער-גאַס 37); יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין.

טעטיגקייט פאר'ן פארגאנגענעם יאהר.-1555 מיטגלידער.-בעטייליגונג אין אלע שטייער- און עטאט-קאמיסיעס.-אקציע צו בויען אן אייגענע הויז.-געוועהלט א נייע פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און שידס-געריכט.

(*) נעכטען איז אין צענטראַלען סוחרים-און פאַבריקאַנטען-פעראיין (פּעטריקאָווער 10) פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג צו דער פערזאַמלונג זענען געקומען אַ פאַר הונדערט מיטגלידער. די פערזאַמלונג עפענט פרעזעס שיק און אין פרעזידיום ווערען געוועהלט: י. יאַשונסקי, פיינבערג, ברוזשינסקי און ווינער. דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג גיט אָפּ דער וויצע-פרעזעס פון פעראיין ה' פרעהליך.

ער שטעלט זיך אָפּ אויפ'ן קורס בנוגע דעם פּוחו'טום וואָס האָט געהערשט אין די רעגירענדע קרייזען פריהער און אין דער לעצטער צייט, און געהט דאַן איבער צו דעם, וואָס דער פעראיין האָט אויפגעטון אויפ'ן געביט פון פערזענליכע אינטערווענצען פאַר יחידים און דורך אויפקלעהרונג פאַר די מאַסגעבענדע קרייזען וועגען דער אַלגעמיינער לאַגע, און די גוימען פונ'ם לאָדזער יודישען סוחר'טום, דער פעראיין האָט אויך געפיהרט אָן אָרגאַניזאַציאָנעלע טעטיגקייט, צוזאַמענגערופען 5 קאָנפערענצען פון דער גאַנצער וואָיעוואָדזטווע, איינגעשטעלט אָן'גענגען קאָנטאַקט מיט דער וואַרשאַווער צענטראַלע.

אין די פערשידענע שאַצונגס-קאָמיסיעס האָט דער פעראיין אַ געהעריגע פערטרעטערשאַפט: אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס פון אומזאַץ-שטייער: 30 פערזאָן; פון הכנסה שטייער – 20 פערזאָן; פון קהלה-עטאַט – 20 פערזאָן; דער פעראיין האָט אַדורכגעפיהרט 36 געריכטס-לאַוויניקעס און 2 האַנדעלס-ריכטער. אין 177 פאַלען זענען צוגעלייגט געוואָרען די פערלענגטע שפּייזען פאַר פערגרים פון סוחרים.

דער פעראיין האָט אויך געשאַפען אַן אייגענע באַנק (אויף פּעטריקאָווער 41), וועלכע ענטוויקעלט זיך זעהר גוט. דער פעראיין האָט אויך היי-יאָהר אַדורכגעפיהרט אַן אַקציע פון דעקען פאַר פאַטענטען מיט וועקסלען מיט דער גאַראַנטיע פון דער באַנק. דער פעראיין האָט אויך בעקומען אַ מאַנדאַט אין דער פערוואַלטונג פון דעפּאָזיטען-באַנק.

די צאָהל מיטגלידער פון פעראיין איז אויסגעוואַקסען ביז 1 555 פון זיי האָבען מיטגלידס בייטראַג געצאָהלט – 987. אין דער לעצטער צייט האָט דער פעראיין אָנגעהויבען גרויסצוגעבען אַן' געגנעם אָרגאַן.

נאָכ'ן בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ דיסקוסיע אין וועלכער ס'בעטייליגען זיך די ה"ה שמעלצוויטש, זעלק, פינקוס, קראָטאָשינסקי א. אנד. בעת די וכוחים ווערט אָנגעוויזען, אַז די פערוואַלטונג איז געשטאַנען אויף דער הויך פון איהרע אויפגאַבען. א בעזונדערען דאַנק ווערט אויסגעדריקט די אָנגעשטעלטע פאַר זייער מיהזאַמער אַרבייט. נאָכ'ן ווי ה' ראָזענבוים לייענט א בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, פון וועלכען ס'איז צו זעהן, אַז אין קאַסע איז געבליבען מזומן 61,83 זל. אין ה' פרעהליך ענטפערט די אָפּאָנענטען ווערט דער בעריכט פון דער פערוואַלטונג און פון רעוויזיאָנס-קאָמיסיע בעשטעטיגט.

נאָכדעם ווי דירעקטאָר אַרבאַך לייענט איבער דעם פּראָטאָקאָל פון פּאַריקאַרינגער גענעראַל-פערזאַמלונג בעקומט דאָס וואָרט דער וויצע-פרעזעס ה' י. איינגאָר צו די פאָרשלאָגען פון דער פערוואַלטונג.

די פערוואַלטונג האָט אַריינגעטראָגען אַ רייהע פאָרשלאָגען צווישען זיי די וויכטיגסטע: ענדערען דעם סטאַטוט, אַז ס'זאָל געשאַפען ווערען אַ הויפּט-ראַט אויף דער גאַנצער וואָיעוואָדזטוועס פון 25 מיטגלידער און 15 קאַנדידאַטען, פערפליכטען אַלע מיטגלידער צו אַבאָנירען די צייטונג, יעדער מיטגליד פון פעראיין מוז אויך ווערען אַ מיטגליד פון דער באַנק, שאַפען אַ פערזיכערונגס-קאַסע אויפ'ן פאַל פון טויט, דורכזיהרען אַ פעראייניגונג פון די הינגע מיטעלע און קליינע סוחרים, אָנהויבען די אַקציע פון שאַפען אַן אייגענע הויז, ערטיילען די קאַנד-דאַטען שטים רעכט א. א. וו.

ה' פרעהליך קלערט אויף, אַז די דעפּאָזיטען-באַנק בעדינט הויפּטזעכליך די יודישע סוחרים און לייסטעט פאַר זיי גאַנץ פיל, אויך איצט ווען ס'איז געגרינדעט געוואָרען די סוחרים-באַנק (פּעטריקאָווער 41) האָט די דעפּאָזיטען-באַנק זיי געגעבען אַ הלואה פון 100 טויזענד זלאָטעס מעהר ווי ס'איז געווען דער גרינדונגס-קאַפּיטאַל פון דער באַנק.

נאָכדעם הויבט זיך אָן אַ לאַנגער וכוח אַרום די פאָרשלאָגען פון דער פערוואַלטונג די דעבאַטען אין וועלכען ס'האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה אָסט קאָפּעטאַל רומקאָווסקי, זעלק, ווייזבערגער, קאָהן, ווײַנריב, וואַרשאַווסקי שמעלצוויטש הירשאָן, ראָטמאַן ביעלער א. אנד. נאָך דער רעפּליקע פון וויצע-פרעזעס פרעהליך, ווערען די אַלע פאָרשלאָגען איבערגעריסען דער נײַער פערוואַלטונג אַלס וואונש. דאָס נײַע פרעזידיום וועט בעשטעהען פון אַ פּרעזיצער, 2 וויצע-פאַרזיצערס, 2 סעקרעטאַרען, 2 קאַסירער'ס און 2 עקאָנאָמען וואָס ווערט פאָרגעשלאָגען דורך ה' הירשאָן. דער בודזשעט אויף 120.000 זל. ווערט אָנגענומען און ס'ווערט געגעבען דער פערוואַלטונג דאָס רעכט איבערצוטראָגען פון איין פּאָזיציע אין דער צווייטער און געבען איהר דאָס רעכט צו העכערען ביז 20 פּראָצ. דעם בודזשעט. עס ווערט בעשטימט מיטגלידס-אָפּצאָהל צו 120 און 60 זל. אַ יאָהר.

ס'ווערט אויסגעוועהלט אַ קאָמיסיע פון די ה"ה צוקער, רעכטמאַן, פומעריי, ווײַנבערג, שפּיצבערג און אַלטמאַן און ס'הויבען זיך אָן די וואַהלען. פאַר די וואַהלען קומט פאָר אַ דיסקוסיע איבער די קאַנדידאַטען אין וועלכער ס'בעטייליגען זיך די ה"ה לעווקאָוויטש, ביטערמאַן, רעדאַקטאָר האַמבורסקי, רומקאָווסקי, מאָשקאָוויטש, פינקוס, פרעהליך אין דער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען:

די פערוואלטונג:

סיים-דעפּוטאַט ד"ר י. ראָזענבלאַט, סענאַטאָר א. מענדעלזאָן, ה. שיק, ס. פרעהליך, י. איינגאָר, י. באַבאַד, רעד. ע. האַמבורסקי, ל. ראָזענבוים, סט. הירשאָהן, ראָטמאַן י. מ. ביעלער, ראָטמאַן י. פראָשקער, ש. א. קעניגסבערג, מ. אַרבאַך, ל. מזור, י. דעגענשטיין, י. ל. מאַרגוליעס, א. אָסט, נ. ראָזענבלום, א. שמיינשניידער, י. נאַסטפּרוינד, י. סענדיק, א. שטרוך.

קאַנדידאַטען: א. י. ציפּרין, י. מאָשקאָוויטש, ה. רעלפמאַן, ד. נוי-גאָלדבערג, ל. פינקוס, ש. ראָזענטמעהר, ל. איצקאָהן, י. קאָהן, ל. האַמבורגער, א. מיער, י. גערזאָן, ד' ווײַנריב, ר. פּיאָטרקאָווסקי מ. הירשבערג. מ. קרעניצער. רעוויזיאָנס קאָמיסיע: פ. נוימאַן, י. יאַשונסקי, ס. קאַלמאַנאָוויטש ס. הערשליק. קאַנדידאַטען: י. שטאָלער, א. י. אָסטראָווסקי, מ. פייערשטיין, וו. בערוך. און אַ שידס געריכט פון 50 פערזאָן.

חנוכת הרגל אין פליש-העקער-פעראיין

שבת בײַנאַכט איז אין פליש האַקער-פעראיין פאָרגעקומען די פייערונג פון אײַנווייען די נײַע פעראיינס-פאָהן, וואָס איז צוזאַמענגעפאַלען מיט דעם 30 יאָהריגען יובילייי פון פעראיין.

צו דער פייערונג זענען געקומען אַלע מיטגלידער פון פעראיין, דעלעגאַציעס פון פעראיינען און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פאָרשטעהער פון דער פּרעסע. דער פעראיינס-פאַרזיצער ה' גרינבערג עפענט די פייערונג און בעגריסט די געסט ער פיילט אויך מיט, אַז ס'איז געקומען אַ דעלעגאַציע פון וואַרשאַווער פליישער-פעראיין. דער חזן יאָסעלעוויטש זינגט מה טובו, דער אָרקעסטער פון „בר כוכבא" שפּילט אַ טרויער-מאַרש און דער חזן יאָסעלעוויטש מאַכט אַ'אל מלא רחמים פאַר די פערשטאָרבענע מיטגלידער פון פעראיין. נאָכדעם שפּילט דער אָרקעסטער דעם פוילישען הימן און ס'ווערט אַריינגעטראָגען די נײַע פאָהן אין בעגלייטונג פון די פאָהנען פון צענטראַלען האַנדוו. פערבאַנד און פון בעקער-פעראיין.

די ערשטע רעדע האַלט דער פאַרזיצער פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פאָלודניאָווע 4), לאַוויניק אַלעקסאַנדער יאָעל, ער רעדט וועגען דעם סימבאָל פון אַ פאָהן אַרום וועלכען מ'קאָנצענטרירט זיך אין קאַמף פאַר רעכט און קיום, ער ווינשט זיי ערפאָלג אין זייער קאַמף אַלס האַנדווערקער און יודען.

דער אָרקעסטער שפּילט התקוה און דער עלטסטער מיטגליד פון פעראיין איינער פון די גרינדער ה' ז. טראָקע ווערט מכבד מיט אויפשניידען די לענטע פון פאָהן.

אין נאָמען פון דער קהלה פערוואַלטונג בעגריסט דאָזאָר האָפּמאַן, ער ווייזט אויף צו וואָס די פעראייניגונג פון האַנדווערקער האָט געבראַכט, ווי זיי זענען אויסגעוואַקסען, ער בעגריסט די בלוי-ווייסע פאָהן און ווינשט די מיטגלידער, אַז זיי זאָלען אויך ווייטער אינ'ם קאַמף פאַר זייער פערזענליכען קיום נישט אויפגעבען דעם קאַמף פאַר דער אויפלעבונג פון יודישען פאָלק און פון יודישען לאַנד.

דאָזאָר פלאַצקער בעגריסט אין נאָמען פון דער ציוניסטישער פראַקציע אין קהלה ראַט. אין נאָמען פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פאָלודניאָווא 4) בעגריסען אַדוואָקאַט ציממערמאַן און ה' ענגעלקי. און פון וואַרשאַווער פליישהעקער-פעראיין ה' שאַפּראַן, ער בעגריסט דעם לאָדזער פעראיין, וועלכער האָט מעהר אויפגעטון ווי דער וואַרשאַווער און ווינשט זיי ערפאָלג. ער בעגריסט אויך אין נאָמען פון צענטראַלען האַנדוו. פערבאַנד אין וואַרשע.

אין נאָמען פון ציוניסטישען קאָמיטעט בעגריסט ה' ראַבינאָוויטש, ער דערמאָנט די ערשט פערשטאָרבענע אחד העם און יהואש און די אַנוועזענדע בעטהערען זייער אָנדענקען מיט אויפשטעהן פון די ערטער.

נאָכדעם ווי אין נאָמען פון בעקער-מייסטער פעראיין בעגריסט ה' פינגערהוט, אין נאָמען פון קליינהענדלער (אָגראָדאָווא 10) דאָזאָר ל. ראָזענבערג, אין נאָמען פון קאַמאַשען-מאַכער-פעראיין דער פרעזעס ה' שענקמאַן, בעקומט דאָס וואָרט אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון פליש העקער-פעראיין ה' יוסף זילבערבערג, וועלכער האַלט אַ לענגערע רעדע וועגען דעם חוב פון די מיטגלידער צום פעראיין און צום יודישען פאָלק, ער ווייזט אָן, אַז די מיטגלידער פון פעראיין האָבען שטענדיג געלייסטעט פאַר א"י און ווינשט דעם פעראיין ווייטערע ערפאָלגען אויפ'ן געביט פון פּראָפעסיאָנעלען און נאַציאָנאַלער טעטיגקייט.

ס'בעגריסען נאָך ה' פייערשטיין, אָניקאָווסקי (נעפּליגעל-הענדלער-פעראיין) ה' פלאַצקער, און פון ת"ת שומרי הדת (זגערזשעווסקאַ 7).

ס'האָט אויך געהאַלטען אַ רעדע ה' פרידמאַן.

אין נאָמען פון יודישען סיים קאָלאָ האָט אַ בעגריסונג צוגעשיקט רעפּ. ד"ר י. ראָזענבלאַט.

נאָך די בעגריסונגען האָט דער אָרקעסטער געשפּילט יודישע ניגונים און דער עולם מיט דער פאָהן האָט געמאַכט אַ פּענצעל. צום סוף זענען פאָרגעקומען איינשרייבונגען אין גאָלדענעם פּנקס פון פעראיין און די געסט האָבען מנדב געווען לטובת דעם פעראיין פערשידענע סומעס.

די פאָרטרעטער פון צענטער האַנדווערקער-פערבאַנד, פון די וואָורשט מאַכער, פון די פלייש-הורט-סוחרים האָבען דערלאַנגט ווייס-בלויע לענטעס מיט אויפשריפטען; די לענטעס זענען אויפגעהאָנגען געוואָרען אויף דער פאָהן. דעם פעראיינס-פאַרזיצער ה' גרינבערג איז דערלאַנגט געוואָרען אַן אַדרעס. די פייערונג האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט.

חגיגת הרגל

פון בלעכער-מייסטער-פעראיין

נעכטען אין אָוונד איז אין אייגענעם לאָקאַל פון בלעכער-מייסטער-פעראיין, בײַ אַ פיל געפאַקטען זאַל פאָרגעקומען אַ חגיגת הרגל פייערונג:

נאָכדעם, ווי דער פאָרזיצער עפענט די פערזאַמלונג, זינגט דער חזן אַ קאַפּיטעל תהלים און דעם אָרקעסטער שפּילט דעם פוילישען הימן – מאַכט ה' סלאָמאָגאָשיק אַנ'הוכרה די פערשטאָרבענע מיטגלידער. נאָכדעם דערקלערט ה' פיין די בעדייטונג פון אַ פאָהן פאַר אַ יודישער האַנדווערקער אָרגאַניזאַציע און דער חזן מאַכט אַ מי שברך דעם פּרעזידענט פון דער פוילישער רעפּובליק, און הינטער די טענער פון אַ פרעהליכען מאַרש, ווערט אין אַ הייטערער שטימונג אויפגעוויקעלט דער זעהר שעהנער פאָהן (געמאָהלען פון קינסטלער ה. האַנעמאַן) וועלכער ווערט בעגעגענט מצד דעם עולם מיט אַפּלאָדיסמענטען.

חזן קוסעוויצקי

וועט זינגען אין לאָדז דעם 5. פעברואַר.

(–) צוליב דעם וואָס דער ווילנער אויבערקאַנטאָר קוסעוויצקי איז קראַנק געוואָרען האָט ער נישט געקענט פערגעזעגענען שבת דאַווענען אין פילהאַרמאָניע-זאַל.

די פערעהרער פון דעם בעריהמטען חזן וועלען אָבער קענען בעוואונדערען דעם קינסטלער שבת דעם 5-טען פעברואַר ה' י. אין דעם זעלבען זאַל.

די גרינדונג פון דער יודישער האַנדװערקער-אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

דער יודישער טישלער-מײסטער-פאַראײן איז דער ערשטער יודישער האַנדװערקער-פאַראײן אין לאָדז.

(באַאַרבײט פון ספּעציעל געזאַמעלטע מאַטעריאַלען צום 15-יעהריגען יובילײ).

דאָס איז געװען אין יאָהר 1894 קורץ נאָך דער עפּידעמיע. יודישע טישלער אין לאָדז איז דאַן געװען אַנ'ערך 750. בעלי בתי'שע יודען, צװישען זײ אַ טײל גאַנץ פערמעגליכע. די קריסטליכע טישלער, װי בכלל די קריסטליכע האַנדװערקער זענען געװען אָרגאַניזירט אין זײערע צעכען. און בײ אַ טײל יודישע טישלער איז ענטשטאַנען דער געדאַנק זיך צו אָרגאַניזירען, צו שאַפען פאַר זיך אַ הײמישע סביבה, אַ חברה. װאו מ'זאָל זיך אַמאָל קענען צוזאַמענקומען אַדורכ שמועסען, פערברענגען. מ'האָט זיך אָנגעהויבען צוזאַמענרעדען און בײ אַ פּאָר איניציאַטאָרען, צװישען װעלכע ס'זענען געװען: ישעיהו שלמה גאָלדבערג, חיים הערש װינטער, נתנאל עלבינגער א. אַ. איז באַשלאָסען געװאָרען צו גרינדען אַ חברה. די נשמה פון דער גאַנצער אַקציע איז געװען י. ש. גאָלדבערג. דער גרונד קאַפּיטאַל פון דער חברה האָט זיך צוזאַמענגעשטעלט פון די 30 ק. אַפּצאָהל, װאָס יעדער האָט אַרײנגעטראָגען. ס'איז אָבער געװען צו װעניג אײנצוּאָרדנען אַנ'אײגענע חברה. האָט מען זיך געבאָרגט אַ ספר און שבת בראשית תרנ"ה און ס'האָבען 50—60 מאַן געדאַװענט אין אַנ'אײגענעם מנין.

חנוכה איז פאָרגעקומען די חגיגה פון דער גרינדונג פון דער חברה „חורשי עצים" און ס'איז באַשלאָסען געװאָרען, אַז יעדער חבר פון דער חברה זאָל צאָהלען 3 קאָפּ. אַ װאָך אויף אויסגאַבען און זאָל עולה לתורה זײן אײן מאָל אין חודש. יעדעס יאָהר ז' חנוכה זאָל פאָרקומען אַ חגיגה מיט אַ סעודה. ס'איז אויך באַשלאָסען געװאָרען צו שאַפען אַ פּנקס און די אַלע באַשלוסען זאָלען פערשריבען װערען אינ'ם דאָזיגען פּנקס. חנוכה תרנ"ו איז צו דער ערשטער יאָהר-פײערונג אויך פאָרגעקומען אַ חינוך הספר און די חברה „חורשי עצים" האָט אָנגעהויבען נאָרמאַל צו עקסיסטירען. אַזוי האָט עס געדויערט אַנ'ערך 10 יאָהר.

אין יאָהר 1905 נאָך דער ערשטער רוסישער רעװאָלוציע, האָבען די פּוילישע טישלער-מײסטער געגרינדעט אַ פּראָפעסיאָנעלען פאַראײן. די פערזאַמלונג איז פאָרגעקומען אויף שענקעװיטש גאַס (דאַן מיקאָלאַיעװסקא) נומער 40 צו דער גרינדונגס-פערזאַמלונג זענען אויך אײנגעלאַדען געװאָרען די יודישע טישלער, אָבער שוין אויף דער פערזאַמלונג האָט זיך אַרויסגעװיזען די אַנטיסעמיטישע טענדענץ פון די קריסט-ליכע רעדפירער און בלד אַויפ'ן אָרט איז אויסגעשטעלט געװאָרען פון צװישען די יודען אַנ'אָרגאַניזיר-קאָמיסיע, װאָס זאָל זיך פערנעהמען מיט שאַפען אַ יודישען פּראָפעסיאָנעלען טישלער-מײסטער-פאַראײן. ערום דער אָרגאַניזיר-קאָמיסיע האָבען זיך שוין גרופּירט אַנ'ערך פון 100 טישלער. מ'האָט געשאַפען אַ פאָנד פון אײנשרײב-געלד, װאָס יעדער האָט געגעבען (1 רובל פון אַ מיטגליד). דערװײל האָט מען אַלץ קאָנצענטרירט אינ'ם מנין, װאָס איז צו יענער צײט געװען אויף פּאָלודניאָװע 10 און מ'האָט אָנגעהויבען צו בעמיהען זיך װעגען לעגאַליזירען אַ פאַראײן.

צו יענער צײט איז עס געװען נישט קײן לײכטע אַרבײט. מיט דער לעגאַליזאַציע האָט זיך ס'רוב בעשעפטיגט י. ל. גאָלדבערג, װעלכער האָט געאַרבײט פאַר די „מאַסנבענדע" ספּעציעל און האָט בײ זײ געגאָלטען פאַר אַ „כשר'ן". אַלס גרינדער זענען בעשטימט געװאָרען די ה"ה: מ. קרול, סאַלאַמאַנאָװיטש, דינאַבורסקי, זילבערבערג, מ. הערשקאָװיטש, בורשטײן. גאָלדבערג האָט זיך פערזיכערט אין לאָדז מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס און איז אַװעקגעפאָהרען קײן פּעטערבורג אין דער גובערניע אַרײן. נאָך לאַנגע מיה און לױפענישען איז עס ענדליך געלונגען צו בעקומען די לעגאַליזאַציע פונ'ם ערשטען יודישען האַנדװערקער-פאַראײן אין פּוילען, װעלכער האָט שפּעטער מיטגעהאָלפען צו דער שאַפונג פון דער איצטיגער מאָדערנער האַנדװערקער-אָרגאַניזאַציע.

דעם 17 יוני 1908 יאָהר איז אָנגעקומען די מיטטײלונג, אַז דער פאַראײן װערט לעגאַליזירט, און דעם 5 אויגוסט 1908 איז פאָרגעקומען די גרינדונגס-פערזאַמלונג. אין דער ערשטער פערװאַלטונג זענען געװעהלט געװאָרען: י. ל. גאָלדבערג (פּרעזעס) אהרן פּליאַט, קרול װײנשטײן, בורשטײן, הערשקאָװיטש, דינאַבורסקי און בוראַקאָװסקי. אַזוי איז עס אַדורך ביז 1910 יאָהר.

אין יענער צײט װען ס'איז פאָרגעקומען דער אַלרוסישער האַנדװערקער-צוזאַמענפאָהר, איז דער טישלער-מײסטער-פאַראײן דורך געװען די אײנציגע לעגאַליזירטע יודישע האַנדװערקער-אינסטיטוציע אין בעת עס איז פאָרגעקומען דער סכסוך מיט די קריסטליכע האַנדװערקער, װעלכע האָבען זיך אָפּגעזאָגט צו געבען דעם צוגעזאָגטען מאַנדאַט פאַר די יודישע האַנדװערקער, איז אויסגעפּועל'ט געװאָרען אין פּעטערבורג אויפ'ן נאָמען פון טישלער-מײסטער-פאַראײן אַ יודישער דעלעגאַט פון לאָדז צום צוזאַמענפאָהר.

נאָך דער גרינדונג פון האַנדװערקער קלוב אין יאָהר 1912 זענען אַלע טישלער אַרײנגעטראָטען אַלס מיטגלידער אין האַנדװערקער-קלוב זײ האָבען גענומען אַ טיכטיגען אַנטײל אין דעם לעבען פון קלוב און אַלע זײנע אינסטיטוציעס געװען שטאַרק בעטײליגט אין דער גרינדונג פון דער האַנדװערקער-באַנק. נאָכ'ן קריזיס, װאָס דער פאַראײן האָט דורכגעמאַכט בעת'ן קריג, האָט ער זיך צוריק אויפגעבליהט.

אין יאָהר 1918 איז געפײערט געװאָרען דער 10. יאָהריגער יובילעאום פון פאַראײן און די גרינדונג פון אַ מעך-מאַטעריאַלען-קאָאָפּעראַטיװ, אין דער פערװאַלטונג פונ'ם קאָאָפּעראַטיװ זענען געװען א. פּלאַט, מ. הערשקאָװיטש, בוראַקאָװסקי, בורשטײן, גאָלובאָװיטש און זאַבורסקי. דער קאָאָפּעראַטיװ האָט עקזיסטירט אַ פּאָר יאָהר און האָט געפּלאַצט בעת דער דעװאַלוציע. די אַנשטרענגונג צו שאַפען אַ נײ'קאָאָפּעראַטיװ איז נישט געלונגען און די ליקװידאַציאָנס פערזאַמלונג האָט איבערגעגעבען דעם רעשט פערמעגען דעם פאַראײן. מיט אַ האַלב יאָהר צוריק איז װידער ענטשטאַנען דער געדאַנק װעגען שאַפען אַ קאָאָפּעראַטיװ, דאָס מאָל אַ פאַבריק - שטעלע פון פערטיגע זאַכען. מ'האָט אונטערהאַנדעלט צוזאַמען מיט די קריסטליכע טישלער, אָבער יענע האָבען דערװײל זיך אָרגאַניזירט בעזונדער, בעקומענדיג שפּיצע פון דער רעגירונג.

אין דער פערװאַלטונג זענען אויף דער לעצטער פערזאַמלונג געװעהלט געװאָרען: מ. הערשקאָװיטש, (פּרעזעס) שיװעק (װיצע-פּרעזעס), בורשטײן (קאַסירער) לעװקאָװיטש (סעקרעטאַר) ראָזענבלום, מאַיעקיטינער, רײז, גוטמאַן, יעלעװיטש, ל. הײסמאַן און באָרנשטײן. איצט בילדעט דער טישלער-פאַראײן אײנע פון די געזונדסטע סעקציעס אינ'ם צענטראַלען האַנדװערקער-פערבאַנד. זײער פאָרזיצער הערשקאָװיטש איז דער פערטרעטער פון די לאָדזער יודישע האַנדװערקער אין דער קראַנקען-קאַסע. אין דער יובילעאום-פײערונג בעטײליגט זיך דער פאַראײן מיט אַנ'אײגענער פאָהן, װעלכע איז ספּעציעל איצט געמאַכט געװאָרען.

י. הינדעס.

אַנ'ערקלערונג װעגען דעם טריפה'נעם פלײש.

צוליב דעם װאָס פאַריגע װאָך איז געװען אַ נאָטיץ אין די צײטונגען דאָס דער קצב ה' פרידמאַן, פּזמאַרסקא 10 האָט מיר פערקויפט טריפה פלײש פאַר כשר, ערקלער איך דער עפנטליכקײט, פאָלגענדעס:

דאָס פערקויפען מיר טריפה פלײש איז ענטשטאַנען אײנפאַך דורך אַ מיספערשטענדניש, צוליב דעם װאָס איך האָב געבעטען אין דער פויל שער שפּראַך אַ האַלבען קילאָ „זראַזובקע", נישט װיסענדיג דאָס דער סאָרט פלײש איז נאָר פאַרהאַן טריפה. ערשט מײן פרוי, העררענדיג דעם ביליגען פרײז פון פלײש, האָט זיך אָריענטירט, דאָס עס איז טריפה. עס איז אַלזאָ געשעהן אַ פערדריסליך מיספערשטענדניש, בײ װעלכען ה' פרידמאַן איז פולשטענדיג אונשולדיג.

ה. מ. קוטשינסקי,
פּאָמאָרסקאַ 3.

598

לאָדזער הויז-בעזיצער געגען לאַקאַטאָרען-שוץ.

שטעמפּלען דעם דיקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט אַלס אַנטי-קאָנסטיטוציאָנעלען.

(8) אין לאָקאַל פון הויז-בעזיצער-פאַראײן (פּאָמאָרסקאַ 21) איז נעכטען פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג, אין װעלכען ס'האָבען זיך בעטײליגט 600 הויז-בעזיצער.

נאָכדעם, װי אַ רײה רעדנער זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעדעס װעגען אַקטועלע פראַגען, װאָס זענען נוגע די הויז-בעזיצער, איז אָנגענומען געװאָרען אַ רעזאָלוציע, אין װעלכער עס װערט ענערגיש פּראָטעסטירט געגען דער נאָװעלע צום לאַקאַטאָרען-שוץ װעגען נישט העכערען דאָס דירה געלד. די רעזאָלוציע שטעמפּעלט דעם דעקרעט פון מלוכה פּרעזידענט װעגען לאַקאַטאָרען-שוץ, אַלס אַנטי-קאָנסטיטוציאָנעלען און פאָדערט אויף די רעגירונג צו זאָרגען פאַר'ן דערהאַלטען דאָס רעכט פון פּריװאַט-אײגענטום און אָפּצושאַפען דעם דעקרעט.

די פערזאַמלונג האָט אויפגעפאָדערט די רעגירונג צו אינטערװעניר'ען אין דער פראַגע בײ די מאַסגעבענדע קרײזען.

װאָלף גוראַלסקי ז"ל.

נעכטען איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם בעקאַנטען לאָדזער פאַבריקאַנט און כלל-טוער װאָלף גוראַלסקי. אין דער לוית האָט זיך בעטײליגט אַ גרויסער עולם.

װאָלף גוראַלסקי, איז געבוירען געװאָרען אין יאָהר 1859. זײן פאָטער, װעלכער איז געװען אַ פערמעגליכער מענש און געהאַט אַ װײף-פאַבריק, האָט זיך בעמיהט צו געבען דעם קלײנעם װאָלף די בעסטע ע"צ הינוג. דער יונגער גוראַלסקי האָט פון די פריהסטע יאָהרען אָן אַרויסגעװיזען גרויסע געשעפטליכע פעהיגקײטען. נאָך דער חתונה איז א חם דעריבער ענג געװאָרען דאָס קלײנע שטעטעל סלאָנים און ער איז אַװעק נאָך ביאַליסטאָק, װאו ער האָט געעפענט אַ גאָרן-געשעפט.

אין 1884 איז װאָלף גוראַלסקי געקומען קײן לאָדז, דאָ האָט ער זיך גענומען צו פלוש-פאַבריקאַציע. די געשעפטען זענען אַװעק נישט שלעכט און מיט צװײ יאָהר שפּעטער האָט דער פערשטאָרבענער געעפענט אַ קלײנע װעבערײ. אין 1889 האָט ה' גוראַלסקי געגרינדעט אַ פאַבריק פון װאָל-פלוש בשותפות מיט זײן שװאָגער, דעם בעװאוסטען כלל-טוער משה נײאַװע.

אין 1909 איז דאָס שותפות געװאָרען איבערגעריסען און ה' גוראַלסקי האָט געגרינדעט אַ גרויסע מעכאַנישע פלוש-װעבערײ צוזאַמען מיט אַנ'אַפּרעטור. מיט אַ יאָהר שפּעטער האָט גוראַלסקי געקויפט אַ פּלאַץ אויף שרעדניאַ-גאַס און דאָרט אויפגעבויט אַנ'אײגענע פאַבריק. אין דער פאַבריק איז צום ערשטען מאָל געװאָרען פאַבריצירט פלוש-זײד.

בעת דעם מלחמה-אויסברוך איז גוראַלסקי אַרויסגעפאָהרען קײן רוסלאַנד. די פאַבריק האָט זיך אָפּגעשטעלט און װען די דײטשע זענען אַרײנגעקומען קײן לאָדז, האָבען זײ זיך גענומען בעל הבית'עװען אין גוראַלסקי'ס-פלוש-פאַבריק אויף אַנ'אונברחמנות'דיגען אופן, זײ האָבען אַרויסגעפיהרט פון דאָרטען די פערטיגע סחורות, רויה-מאַטעריאַלען, פערטיגע מאַשינען א. או. װ.

אין 1918 איז גוראַלסקי צוריקגעקומען קײן לאָדז, און ער האָט זיך פערנומען מיט אויפבויען זײן חרוב-געװאָרענע פאַבריק.

דער פערשטאָרבענער גוראַלסקי איז געװען אַנ'אָנגעזעהענער כלל-טוער, אַ נאַציאָנאַלער יוד און אַ העבראַאיסט. מיט יאָהרען צוריק האָט ער געשריבען מאמרים אין פערשידענע העבראַאישע צײטשריפטען און אויך פעליעטאָנען אויף יודיש.

ה' גוראַלסקי איז געװען דער ערשטער יודישער פלוש-פאַבריקאַנט, װעלכער האָט אין זײן פאַבריק בעשעפטיגט יודישע אַרבײטער.

פון דער יודישער פאָלקס-פאַרטײ.

די טעג איז פאָרגעקומען דער המשך פון דער יאָהריגער אַלגעמײנער פערזאַמלונג פון דער פאָלקס פאַרטײ, אויף װעלכען עס זענען אויסגעהערט געװאָרען בעריכטען פון לעצטען פּלענום פון צ.ק. אין װאַרשאַ, װעגען דער לאַגע אין פאַרטײ און װעגען אָרטיגע ענינים. נאָך די בעריכטען האָבען זיך ענטװיקעלט לאַנגע דיסקוסיעס, װעלכע האָבען זיך פערצויגען אויף 3 אָװענט'ן. און לסוף זענען אָנגענומען געװאָרען אַ רײה רעזאָלוציעס, צװישען אַנדערע: בעשטעטיגען די ביזאיצטיגע טאַקטיק פון די מיטגלידער פון צ. ק, פּראָטעסטירען געגען די פּאָגראָמען אין רומעניען, אויסדריקען אַ דאַנק דעם ראַט פאַר זײן טעטיגקײט א. א. װ.

צום סוף זענען פאָרגעקומען װאַהלען צום שטאָטישען פאַרטײ-ראַט אין װעלכען עס זענען אַרײן פאָלגענדע פערזאָנען: א. װ. י. װײצמאַן, מ. באַלבערישסקי, מאַסטע, פינגערהוט, יוזעפאָװיטש, פרל. יאַקאָבאָװיטש, לװי, פרײס, א. גראָסמאַן, פראַנקענטאַל און העניק, אַלס קאַנדידאַטען — לאַסמאַן, טאַרקא און פר. גראָסמאַן. אין רעװיזיע-קאָמיסיע פאַרבער האַמבורגער און װ. גראָסמאַן.

דער ראַט האָט זיך אויף זײן ערשטער זיצונג קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: אַדװ. װײצמאַן — פאָרזיצער, מאַסטע און פינגערהוט — װיצע-פאָרזיצערס, פרײס — קאַסירער און מ. באַלבערישסקי — סעקרעטאַר.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהײטען.
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

אַ באַנקראָט

פון װעלכע ס'לײדען לאָדזער סוחרים.

(ס) נעכטען איז אין די לאָדזער האַנדעלס-קרײזען דערהאַלטען געװאָרען אַ ידיעה, אַז די פירמע „ברידער קאָפּעלמאַן" האָט אויפגעהערט צו צאָהלען איהרע התחייבות'ן.

פון דעם באַנקראָט לײדען לאָדזער סוחרים און פאַבריקאַנטען אויף 200 טויזענד זלאָטעס.

תהלים פאַר'ן ראַדאָשיצער רבי'ן.

מחמת דער ראַדאָשיצער רבי איז זעהר קראַנק בעטען די חסידים, אַז אין אַלע שולען און בתי-מדרשים אין לאָדז און פּראָװינץ זאָל מען זאָגען תהלים פאַר'ן געזונד פון רבי'ן ר' אליעזר דוד בן מלכה חנה, װײל ער דאַרף האָבען גרויס רחמים.

ביליגע מעדיצינישע הילף פאַר די מיטגלידער פון צענטראַלען האַנדװערק.-פערבאַנד

(—) די מעדיצינישע קאָמיסיע בײם צענטראַלען האַנדװערקער-פערבאַנד האָט שוין פערענדיגט די אונטערהאַנדלונגען מיט די דאָקטוירים און די מיטגלידער קענען שוין פון הײנט אָן בעקומען ביליגע מעדיצינישע הילף.

נעקראָלאָג.

נעכטען איז אין עלטער פון 82 יאָהר געשטאָרבען אין לאָדז פרוי זיסע נאָכע קאַלישינער. די פערשטאָרבענע איז געװען די פרוי פון אָנגעזעהענעם לאָדזער סוחר און הויז-בעזיצער משה דוד קאַלישינער ז"ל און האָט גענומען אַ טעטיגען אַנטײל אין פיל פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס. זי איז געװען געאַכט אין די ברײטערע קרײזען פון דער לאָדזער יודישער געזעלשאַפט. תנצבה"ה

פון שערער-פאַך.

נעכטען זענען פאָרגעקומען 2 גרויסע שערער-פערזאַמלונגען פון יודישע און דײטשע שערער-אַרבײטער, בעת װעלכע עס האָבען זיך פערשריבען אַ בעדײטענדע צאָהל מיטגלידער.

נאָכ'ן בעטראַכטען פערשידענע פראַגען איז באַשלאָסען געװאָרען, אַז אַלע שערער, רײבער און אַנדרײער זאָלען זײן אָרגאַניזירט אין פאַראײן. און דאַן װעט זײן מעגליך צוזאַמען צוצוטרעטען צו אַנ'אַקציע. עס זאָל אויך געשאַפען װערען א שטרײק-קאַסע און פערמיטלונגס-ביוראָ.

אויף זונטאָג דעם 6 פעברואַר װערט גערופען אַ גמײנזאַמער גרויסער שערער-מיטינג פון יודישע און קריסטליכע שערער, רײבער און אַנדרײער.

נייע רעוועלאציעס וועגן „לאפובקע"

פון די געוועזענע אנפיהרער פון ווארשאווער אויספארשונגס-אמט. וואס מעז דערצעהלט איז א פראצעס וועגן א גנבה.

(פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט).

דאס ווארשאווער פרידענס-געריכט פון 9-טען בעצירק בעטראכט א פראצעס וועגן א גאנץ געוועהנליכער גנבה, וואס אזעלכע געשעהען אין ווארשא הונדערט א טאג, דער דאזיגער פראצעס אבער האט זיך אויסגעצייכנט דערמיט, וואס בעת דער געריכטס-פערהאנדלונג האט זיך ווידער אמאל אנ'עפען-געטוהן דער פארהאנג פון די געהיימנישען פון ווארש. אויספארשונגס-אמט.

די סענסאציאנעלע ערקלערונגען, וואס עס האט געגעבען די געליטענע ארטיסטין און א רייהע עדות, וועלען אהן צווייפעל דינען אלט בעשולדיגונגס מאטעריאל געגען די געוועזענע אנפיהרער פון ווארש. אויספארשונגס-אמט.

ביי דער ארטיסטין מאריא אפפעלבוים האט מען דעם פערגאנגענעם יולי צוגע'גנב'עט אין טראמוואי א בראשקע מיט א אינדישען ברילאנט אין ווערט פון 15 טויזענד זלאטים.

די געליטענע האט זיך געווענדעט אין ווארשאווער אויספארשונגס-אמט און דארט אין פערברעכער-אלבום האט זי דערקענט דעם פערשוין, וועלכער האט זיך ארום איהר געדרעהט אין טראמוואי. ער הייסט מרדכי איציק דימאנט. דער לעצטער איז אלזא געווארען ארעסטירט אין לאדז און געגען איהם איז עס טאקי פארגעקומען דער פראצעס.

מרדכי איציק דימאנט איז אלט א יאהר 30, א הויכער, א ברונעטער מיט א פאר פייערדיגע אויגען. געהט זעהר פיין אנגעטאן, וואוינט אין לאדז, גאר גאנץ אפט קומט ער אויך קיין ווארשא.

נאכן איבערלייענען דעם בעשולדיגונגס-אקט פרעגט ריכטער לאזוטער, צי דער אנגעקלאגטער איז זיך מודה אין דער גנבה.

דימאנט ענטפערט: ניין, די גנבה האט ער נישט געקאנט אויספיהרען, ווייל ער איז צו יענער צייט געווען קראנק און געלעגען צו-בעט.

די געליטענע ארטיסטין אפפעלבוים גיט דאן פאר'ן געריכט א סענסאציאנעלע ערקלערונג, וועלכע האט אריינגעברענגט אין שטאנונג דאס גאנצע גע-ריכט. נאכדעם, ווי זי האט געמאלדען וועגען דער גנבה אין אויספארשונגס-אמט איז געקומען צו איהר אנ'עלטערער הער, וועלכער האט זיך ארויסגעוויזען אלס סטאניסלאוו ראכהויז, און האט ערקלערט, אז די בראשקע קאן מען אפזוכען, אויב זי וועט געבען א נדבה פון 5000 זלאטים.

זי, די ארטיסטין אפפעלבוים, האט זיך אנגעהויבען מיט דעם הערר דינגען און דאן האט איהר דער ה' ראכהויז גע-ראטען, אז זי זאל צוזאמען מיט איהם פאהרען אין אויספארשונגס-אמט. זי איז מיט איהם געפאהרען אהינצו און אויפ'ן וועג האט דער הערר איהר צוגערעדט, אז זי זאל געבען דאס געלד דעם פשא-דאווניק מארחשאק, וועט זי די בראש-קע אפנעהמען.

קומענדיג אין אויספארשונגס-אמט האט דער ה' ראכהויז זיך הארציג בע-גריסט מיט די ה"ה קירנאשאווסקי, דא-ביעצקי און מארטשאק און אלע צוזא-מען האבען גערעדט מיט פר' אפפעל-בוים אין א קאבינעט, ער'קלערענדיג איהר קאטעגאריש, אז זי מוז געבען 5000 זלאטים, אויב זי וויל צונעהמען די בראשקע.

פר' אפפעלבוים האט גע'טענה'ט, אז זי קאן גאר געבען 3000 זלאטים ווייל מעהר האט זי נישט.

חיבעלר אזוי — האט מען איהר ער-קלערט — קאן די גנבה נישט ענטדעקט ווערען.

דער אגענט-אמאטאר מארקאווסקי זאגט: לויט ווי פר. אפפעלבוים האט מיר אנגעמאהלט די בראשקע איהרער האט זי געהאט די לענג פון 10 צענ-טימעטער. פר. אפפעלבוים האט מיר געזאגט, אז די בראשקע האט זי געקרי-גען אלס מתנה פון א קאנסול.

אויך האט פר. אפפעלבוים מיר דער-צעהלט, אז זי האט זיך גע'שמד'ט, האב בען די עלטערען פון איהר נישט גע-וואלט וויסען, איז זי שפעטער צוריק געווארען א יודיש קינד.

ארטיסטין אפפעלבוים: איך קאן שוין נישט הערען די שקרים פון עדות און איך מוז אלץ דערצעהלען. דער דאזיגער הער מארקאווסקי האט זיך מיר באלד נאך דער גנבה פארגעשטעלט אלס אגענט-אמאטאר. שפעטער האט דער ה' ראכהויז טעלעפאנירט צו מיר, אז ער וועט קומען מיט דעם אגענט-אמאטאר. דער אגענט-אמאטאר, רעדענדיג מיט מיר וועגען דער בראשקע, האט צו מיין ערשטוינונג מיט א בלייסטיפט גענוי אויסגעצייכנט אויף פאפיר די פארם פון מיין אוועג גע'גנב'עטער בראשקע, וואס איך האב עס איהם נישט געזאגט, די ביידע הערען האבען פערלאנגט פון מיר 3000 זלאטעס.

דער פשאדאווניק פון אויספארשונגס-אמט, מארטשאק, וועלכער איז אויך דער-ווייטער געווארען פון זיין טעטיגקייט אין אויספארשונגס-אמט צוליב די בע-קאנטע רעוועלאציעס אין „נלאס פראוו-די", גיט ערקלערונגען: ער האט גע-ארבייט אין דער פליה-בריגאדע אונ-טער דער לייטונג פון געוועזענעם דא-ביעצקי און ער האט צונויפגעשטעלט די פראטאקאלען. ווען אפפעלבוים האט דערקענט דימאנטען.

ריכטער: צי איז געווען איינגעפיהרט אין אויספארשונגס-אמט, אז די בע-אמטע האבען בעקומען בעצאהלט פון די גנבים און צי האט ה' דאביעצקי בעקומען, פון דעם גנב, וועלכער האט צו-גע'גנב'עט די בראשקע, 240 דאלאר?

מארטשאק: דאס האב איך מיך דער-וואוסט נאר פון די צייטונגען.

ריכטער: צי האבען זיך די בעאמטע פון אויספ.-אמט נוקם געווען און גע-שטעלט אויף א קאנפראנטאציע נאר די יעניגע גנבים, וועלכע האבען זיי נישט געצאהלט, און דאגעגען די אנדערע גנבים, פון וועלכע די בעאמטע האבען יא בעקומען געלדער, האבען זיי אויף קאנפראנטאציעס נישט צוגעשטעלט, זא-גענדיג, אז מען קען זיי נישט כאפען?

מארטשאק: מיר זענען די געשיכטען נישט בעקאנט, דאס אלעס שטאמט נאר פון די צייטונגען.

קאמיסאר דאביעצקי זאגט, ווען עס איז געקומען פר. אפפעלבוים און גע-מאלדען וועגען דער גנבה, איז זי גע-ווען אויסערגעוועהנליך דערנערווירט. פרוי אפפעלבוים האט דערקענט אין פער-ברעכער-אלבום דעם אנגעקלאגטען די-מאנט און זי האט אליין פון זיך געזאגט, דאס זי גיט א אנגעוועהנטע סומע, דאכט זיך מיר 5000 זלאטעס.

ריכטער: צי האט דער אויספ.-אמט געפרעגט פר' אפפעלבוים, וויפיל וועט זי געבען פאר ענטדעקען די גנבה?

דאביעצקי: זאל גאט אבהיטען.

ריכטער: צי האט איהר בעקומען אין דער גיבה מיט דער בראשקע 240 דאלאר?

דאביעצקי: עס הויבט זיך נישט אן. דער שרייבער פון „גלאס פראוודי" וועלכער זיצט טאקי דא אויפ'ן זאל (ער ווייזט אן אויף וואגימשן), האט גע-שריבען בלויז ליגענס און דאס, וואס איך האב אנ'אנדער פון ויפסט פאר מיינע אויסצייכנונגען איז זיכער נישט קיין בעווייז, אז איך האב גענומען „לא-פובקע".

דער געוועזענער געהילף פון קאמיסאר דאביעצקי, סטראשעווסקי, וועלכער האט דער ערשטער דערלאנגט א ראפארט וועגען די בעציהונגען אין אויספאר-שונגס-אמט און איז דערפאר איבערגע-טראגען געווארען אין אנ'אנדערער אפ-טיילונג, האט ערקלערט, אז דער איצ-טיגער בעשולדיגטער דימאנט האט נישט געצאהלט די לייטער פון אויספ.-אמט און דערפאר האבען זיי איהם צוגע-שטעלט אויף א קאנפראנטאציע און איהם „אריינגעפאקט". דער אנגעקלאגטער האט איהם צוגעשטעלט מאטעריאל וועגען די מיספראויכען אין אויספ.-אמט.

איך האב געגעבען שוין אויספיהר-ליכע ערקלערונגען ביים ריכטער יא-וואראווסקי, אז די בראשקע האבען גע-גנב'עט נחום קאגאן און איינער „דאוויד" און זיי האבען געגעבען דאביעצקי'ן 240 דאלאר. דעריבער האבען זיי צו-געשטעלט דימאנט'ן. אויך איז מיר בע-קאנט, דאס דער פשאדאווניק מארטשאק האט געשריבען בריף צו איינעם א גנב קיין סהארן, מיט'ן נאמען סרעברני, וועלכער פערנעהמט זיך שוין נישט מיט קיין גובות, אז ער זאל צושיקען 100 זלאטים און אויב נישט, וועט ער איהם צושטעלען אויף קאנפראנטאציע.

נאך די רעדעס פון די צדדים האט דאס געריכט, צוליב מאנגעל אין בע-ווייזען, דעם אנגעקלאגטען פרייגע-שפראכען.

DR PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
קארמעליצקא 8, טעלעפאן 25-38
וענערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אוונט, דאמען: פון 4—5 נאכמ.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
וענערישע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען. בעשטראהלונגען מיט קוואַרץ-ליכט.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

דער פראנצויז, זיין פרוי און דאס יודישע מיידעל.

א פאמיליען טראגעדיע אין קאוונא.

קאוונא האט זוכה געווען צו א פאריזער פראצעס.

אפילו דער פאקט אליין, אז א פרוי זאל אויס אייפערזוכט שיסען אין איהר מאן — א זאך, וואס טרעפט אין דער גרויסער וועלט אלע טאג, איז אין קאוונע דער ערשטער פאל.

דריי טעג האט דער פראצעס געדויערט און דריי טעג זענען דער זאל פון געריכט און אלע קארידארען „געפראפט" מיט יודישע טעכטער, וואס זענען גע-קומען שטילען זייער נייגיריגקייט. עס איז איבעריג צו זאגען, אז אלע יודען זענען געווען אויפ'ן צד פון דער אומ-גליקליכער פרוי, וואס האט געשאסען, און נישט אויפ'ן צד פון געליטענעם דאן-זשואן, הגם געליטען האט ער דוקא צוליב דעם, וואס ער האט זיך פערליבט אין א שעהנער יודישער לעהרערין.

אויפ'ן בעשולדיגונגס באנק איז גע-זעסען די 38 יאהריגע אנגעשטעלטע פון פראנצויזישען קאנסולאט אין קאוונע, פרוי מאריא אנטואנעטע מארשאן — א הויכע בלאנדינקע מיט צייכענס פון אמאליגער, איצט שוין אבער פערוועלק-טער, שעהנקייט. זי איז שרעקליך אויפ-געגרעגט און ווארפט אלע ווייל בליקען אויף דער באנק פון די עדות, וואו עס זיצען איהרע צוויי עלטערע קינדער, דער 18-יאהריגער לעאניע און די 11 יאהריגע עוועלינא. דאס דריטע קינד, דער צוויי און א האלב יאהריגער ארעס-טיד געפינט זיך נעבען זיין מוטער אויף דער בעשולדיגונגס-באנק.

דער בעשולדיגונגס-אקט דערצעהלט: ווען דער מאן, הענרי מארשאן, א לעה-רער פון פראנצויזיש אין די קאוונער ליטווישע און העברעאישע גימנאזיעס, וועלכער וואוינט שוין א פאר יאהר נישט מיט זיין פאמיליע, איז געקומען צו דער בעשולדיגטער — זיין געזעצלי-כע פרוי און האט איהר געבראכט א רעוואלווער, וועלכען זי האט געהאט צוגעגריים פון פריהער און האט אין איהם זעקס מאל אויסגעשאסען, הער-אורזאכענדיג זעקס שווערע וואונדען, פון וועלכע ער איז שיער נישט גע-שטארבען און איז געבליבען אן אינוואליד".

א גאנץ אנדער בילד האט זיך אבער פארגעשטעלט, ווען די בעשולדיגטע האט אנגעהויבען דערצעהלען די היסטאריע פון איהר 20-יאהריגער מארטירער-לאגע.

צו 18 יאהר האט זי חתונה געהאט מיט'ן לעהרער, הענרי מארשאן. שוין באלד נאך דער חתונה האט ער גע-האט ליבעס. זי האט געפרובירט געגען דעם קעמפען, אבער אהן ערפאלג. קיינמאל האט ער נישט געגעבען דער פאמיליע גענוג צום לעבען, הגם ער האט זעהר גוט פערדינט. זי איז דערי-בער געצוואונגען אליין צו ארבייטען אויף שטעלעס, כדי צו קענען שפייזען די פאמיליע, אין די צייטען פון איהרע שוואנגערשאפטען און געבורטען פלעגט ער איהר איינגאנצען אוועקווארפען אויף גאס בארעס, און בלויז א דאנק גוטע מענשען, פלעגט זי, און איהרע קינדער ווידער דערלעבען די צייט, ווען זי זאל ווידער קענען אנ-הויבען פערדינען.

אזוי איז געווען ביז נאך דער מלחמה.

אין 1918-טען יאהר האט ער זיך ווי-דער צוריקגעקעהרט צו זיין פאמיליע און זיי האבען צוזאמען געלעבט איבער פינף יאהר. די פרוי האט שוין געמיינט, אז ער האט זיך „בערוהיגט". מיטאמאל האט ער אבער ווידער אויפגעהערט צו ברענגען געלט אין שטוב. דער אומ-גליקליכער פרוי איז געלונגען זיך צו דערוויסען, אז ער האט זיך פערליבט אין א שעהנער, יונגער לעהרערין פון דער דייטשער שפראך, פון דער ארטי-גער ליטווישע גימנאזיע, פרוילין איי-כעלבערג (א טאכטער פון יודישע עלטע-רען אין דייטשלאנד), אויף וועלכער ער פשור'ט אויך אוועק זיינע פערדינסטען, ווען די בעשולדיגטע האט אנגעהויבען מאהנען ביי איהם געלד, האט ער אינ-גאנצען אוועקגעווארפען די פאמיליע. זי האט זיך דאן געווענדעט צו די די-רעקטארען פון די גימנאזיעס, אין וועל-כע ער לערנט, זיי זאלען איהם צווינגען שטיצען זיין פאמיליע.

אונטער'ן דרוק פון די דירעקטארען פלעגט ער אמאל צווארפען דער פא-מיליע 100 אדער 200 ליט א חודש. די מעשה איז אויך דערגאנגען אין בילדונגס-מיניסטעריום און מ'האט די גע-ליבטע זיינע פערשיקט אין א פראווינ-ציאנעלער גימנאזיע.

דערווייל איז שווער קראנק געווארען זייער צוויי-יאהריגע קינד און דער דאק-טאר האט געפאדערט 200 ליט פאר אנ'אפעראציע.

די בעשולדיגטע האט זיך פיל מאל געיאגט שריפטליך צום מאן מיט א פאדערונג, ער זאל ברענגען די נויטיגע סומע, זי האט אבער פון איהם קיין תשובה נישט בעקומען. פלוצלינג דער-וויסט זי זיך, אז ער פאהרט די נאהענטע טעג אפ קיין פראנקרייך.

און דא קומט דער טראגישער טאג. אין א שעהנעם פריהמארגען קומט דער מאן אין דער דירה פון זיין פאמיליע, ער גייט אריין דורך דער הינטער-טיר און געפינט אין קיך זיין צעהן יאהריגע טאכטער. ער דערלאנגט איהר הונדערט ליט און בעט איהר זי זאל איהם צוריק-ברענגען פון דער מוטער א קוויטונג, אז זי האט בעקומען דאס געלט.

אנשטאט אפצושיקען די קוויטונג דורכ'ן קינד, איז די בעשולדיגטע אליין ארויס צום מאן און האט אנגעהויבען פאדערען ביי איהם מעהר געלד, וועלכע זי האט נויטיג געדארפט פאר'ן דאקטאר. דאס האט דערהערט דער עלטסטער זוהן, לעאניע, וועלכער איז באותה שעה געווען אין א זייטיגען צימער. ער איז אויך אריין אין קיך און האט אונטער-שטיצט די מוטערס פאדערונג, אויפ-ווארפענדיג דעם פאטער, אז ער פלעגט שלאגען די מוטער.

דער מאן האט דאן ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אנגעשריגען: „איך טויט אייך באלד ביידען". דער זוהן איז ארויסגעפאלען אויפ'ן פאטער און האט געוואלט ארויסרייסען פון איהם דעם רעוואלווער. עס האט זיך דער-הערט א שאס און דער זוהן איז גע-פאלען אויף דער ערד.

די בעשולדיגטע האט דאן ארויסגע-כאפט דעם רעוואלווער און האט אנגע-הויבען שיסען אויפ'ן מאן, נאכיאגענדיג איהם, ביז עס זענען אויסגעגאנגען די קוילען פון רעוואלווער.

מיט א שארפער פאראורטיילונג נעגען פאטער טרעט ארויס דער זוהן, וועל-כען דער פאטער האט געהאט פערוואונ-דעט. ער שילדערט דעם פאטער אלס אויסוואורף און דאן-זשואן און די מוטער אלס א הייליגע, וועלכע האט איבערגעטראגען שטיל בזיונות אפילו קלעפ, כדי זי זאל נאר קענען ערציהען די קינדער.

דער פאטער, וועלכער איז אפגעלע-גען א האלב יאהר אין שפיטאל און איז איצט אויך ארויסגערופען געווארען אלס עדות, הערט זיך צו צום עדות זאגען פון זוהן מיט גרויס אנשטרענגונג, ער קען זיך אבער נישט בעהערשען: ער פערדעקט דאס געזיכט מיט די הענד און די אקסלען הויבען אן צוקען...

עס בייטען זיך די עדות אייגער נאכ'ן צווייטען. דער פראנצויזישער קאנסול, ביי וועלכען די בעשולדיגטע איז אנגעשטעלט, גיט וועגען איהר זעהר א גוטע מיינונג. בכלל האט זי נישט קיין שלעכטע עדות, און אפילו דער געליטענער אליין דער מאן — פאדערט אויך מען זאל איהר פריי-שפרעכען, ער בעט בלויז דעם געריכט, אז ער זאל אנערקענען דאס א צוזאמלעבען פון איהם מיט זיין פרוי פאר אוממעגליך.

פאר זיין ארויסגעהן פון זאל פרובט ער צוגעהן צו די עלטערע צוויי קינ-דער. די 11 יעהריגע טאכטער פאלט איהם אויפ'ן האלז. דער 18 יאהריגער זוהן גיט איהם אפילו די האנד נישט. א געוואלדיגען רושם אויפ'ן עולם מאכט דער פאקט, וואס דאס 3 יעהריגע קינד וויל זיך לאזען לויפען צום פאטער, די מוטער האלט איהם אבער אפ.

דריי טעג זענען געזעסען די דריי ליטווישע ריכטער, און שטיל האבען זיי ארויסגעטראגען זייער אורטייל: „אומשולדיג. בעפרייט"...

גראף ראניקער אויף דער פריי,
ער האט ברעה זיך צו רעהאביליטירע.

דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג איז ווי בעוואוסט, בעפרייט געווארען פון תפיסה, לויט א בעפעהל פון מלוכה פרעזידענט, דער גראף באנדאן ראניקער. פון זיינע 11 יאהר שטראף, איז ער אפגעזעסען בלויז 6 יאהר. (צוויי יאהר איז איהם אראפגערעכענט געווארען לויט דער אמנעסטיע און די איבעריגע דריי יאהר – האט איהם געשענקט דער מלוכה פרעזידענט אויף דער ביטע פון זיין אלטער, 90-יעהריגער מוטער, וועלכע האט נאך פאר'ן טויט געוואלט זעהן איהר זוהן אויף דער פריי).

א צייטונגס מיטארבייטער האט געהאט מיט ראניקער'ן א לאנגען געשפרעך.

דאס זיצען אין תפיסה האט אויסערליך ווענייג-וואס געווירקט אויפ'ן בעפרייטען. ער איז שוין 56 יאהר אלט און, נישט קוקענדיג אויף זיינע איבערלעבענישען, וועלכע דויערען שוין 16 יאהר, איז ער דאך פערבליבען פריש און געזונד, מיט א טעמפעראמענט פון א יונגענמאן.

א הויכער, פעסט-געבויטער מיט א קלוג געזיכט, איז ער פאר אלעמען העפליך און גוטמוטיג געשטימט. – פון מיין נאהענטער משפחה – דערצעהלט ער – זענען מיר געבליבען בלויז 2 טעכטער מיט א זוהן, וועלכע געפינען זיך אין עסטרייך און די אלטע מוטער. די פרוי מיינע איז מיט צוויי יאהר צוריק בעגאנגען זעלבסטמארד אויס בענקשאפט צו מיר. ביז דער לעצטער מינוט פון איבערלעבען האט די אומגליקליכע נישט געגלויבט אין מיין שולד.

פאר דער תפיסה – דערצעהלט ער ווייטער – האט איהם קיינער נישט אפגעווארט. איינזאם, און פערלאזען דורך די פריינד, האט ער זיך דעם ערשטען פרייען אטעם ארייגעצויגען.

מיט אן'אויטא-דראזשקע איז ראניקער, אפגעפאהרען אין זיין וואוינונג אויף ווידאק 6. זיין „קאפיטאל" אין דער קעשענע איז בעשטאנען פון 5 פוילישע מארק וועלכע דער שאפער האט נישט געוואלט אננעהמען און דער געוועזענער „גראף ראניקער" האט געמוזט ארומלויפען זיך שאפען א פאר זלאטעס, צו בעצאהלען דעם שאפער.

אויף דער פראגע, ווי אזוי ער האט געטראפען זיין היים – ענטפערט ראניקער א געריהרטער ביז טרעהרען:

– מיינע 7 צימערען, וועלכע האבען אמאל גראפיש געגלאנצט פון רייכטום, זענען דורך דער צייט פערוואנדעלט געווארען אין א פערלאזענער קאלטער חורבה. די איינציגע איינוואוינערין פון דער חורבה – איז די אלטיטשקע ראניקער, וועלכע איז איינזאם פערבליבען אין לאקאל אלס טרייער סימבאל פון האפנונג...

די ערשטע ווערטער, וועלכע ראניקער האט אויסגעזאגט נאכ'ן ארויסגעהן אויף דער פריי, זענען געווען די זעלבע, מיט וועלכע ער איז אין תפיסה פערשפארט געווארען:

– און דאך, בין איך אונשולדיג!...

די ערשטע שריט, וועלכע ראניקער האט אנגעווענדעט נאכ'ן ארויס אויף דער פריי זענען – אינטענסיווע פארברייטונגען צום דורכפיהרען זיין רעהאביליטאציע-פראצעס.

צום פראצעס טראגט ראניקער ארייין א גרויסען רעוועלאציע-מאטעריאל, וואס איז אין א גרויסער מאס נוגע דעם דערווייטערטען שעף פון ווארשאווער אויספארשונגס-אמט לודוויק קורנאטאווסקי. קורנאטאווסקי האט אנגעפיהרט מיט דער אויספארשונג געגען איהם אויך אלס וויצע שעף פון אויספארשונגס-אמט פאר די רוסישע צייטען, און ראניקער ווארפט איהם פאר, אז ער האט באלד פערפיהרט די אויספארשונג אויף פאלשע וועגען בעקומענדיג דערפאר פון די כושאנאווסקי'ס 25 טויזענד רובעל. אויסער דעם זאל נאך קורנאטאווסקי האבען געפיהרט די אויספארשונג אין דער ריכטונג צו דערדריקען ראניקערן לויט'ן בעפעהל פון דעמאלסדיגען פראקוראר הערשעלמאן, וועלכער איז געווען אן'איידעם פון פרעזעס פון דער „סודעבנאי פאלאטא" און דערפאר האט הערשעלמאן געהאט א צוזאג צו ווערען וויצע מיניסטער.

ראניקער דערצעהלט נאך זעהר פיל אינטערעסאנטע פרטים פון זיין ווייטערדיגען פלאן און פון זיינע איבערלעבונגען, וועלכע ער האט געבעטען דערווייל נישט צו פערעפענטליכען. צווישען אנדערס זאל ער האבען צוגעשטעלט דעם געריכט א זעהר סענסאציאנעלע ערקלערונג פון זיין ווייב.

זי בעט דעם טויט,
ווייל זי האט ערמארדעט איהר מאנס געליבטע.

א שווערע פאמיליע-טראגעדיע האט זיך אפגעשפילט פאר'ן ווארשאווער קרייז געריכט:

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק האט זיך געפינען א יונגע קריסטין, 26 יאהר אלט. זי איז געזעסען נידערגעשלאגען, האט גערעדט שטיל, אז מ'האט זי קוים געקענט הערען. זי הייסט מאריא נאוואווייסקא. אט וואס זי דערצעהלט וועגען איהר טראגיש לעבען:

אין יאהר 1922 האט זי חתונה געהאט מיט א יונגען-מאן, א מויערער. די ערשטע צוויי יאהר האבען זיי געלעבט רוהיג. אין יאהר 1924 איז זי ארויסגעפאהרען אויף זומער-וואוינונג, און דא האט זיך אנגעהויבען ברעכען דאס פאמיליען-לעבען: איהר מאן האט זיך בעקענט מיט איהר שוועסטער-קינד אדעלא יאנקאווסקא און זיך אין איהר פערליבט. מיט עטליכע חדשים שפעטער איז איהר מאן אנטלאפען קיין מינסק-מאזאוויעצק צו דער געליבטער. זומער-צייט 1925 האט יאנקאווסקא געבוירען א צווילינג. נאוואווייסקי האט זיך אומגעקעהרט צו זיין ווייב. ער האט זי אנגעהויבען שרעקליך פייניגען, האט זי געשלאגען און נישט געוואלט געבען קיין פרנסה. עטליכע וואכען שפעטער האט ער זי ווידער פערלאזט און אוועק צו זיין געליבטער. זי האט בעשלאסען אוועקנעהן צו איהר שוועסטער-קינד און מיט איהר איבעררעדען. דאס געשפרעך איז געווען זעהר היציג. ביידע האבען זיך אנגעהויבען שלאגען. זי האט געכאפט א מעסער, און וואס עס איז געווען ווייטער געדענקט זי נישט. זי ווייסט נאר, אז ווען זי איז געקומען צו זיך, איז יאנקאווסקא געלעגען א טויטע אויף דער פאדלאגע. זי איז ארויסגעלאפען אין פעלד אריין, זיך אפוואשען פון בלוט. עטליכע שעה האט זי געבלאנדזשעט. ווען זי איז אבער געקומען קיין ווארשא, איז זי גלייך אוועק אין אויספארשונגס-אמט און געמאלדען, אז זי האט אויסגעפיהרט די שרעקליכע טאט. אין אויספארשונגס-אמט האט מען זי ארעסטירט. זי בעט דאס געריכט זאל אויף איהר רחמנות האבען, א סוף מאכען צו איהרע צרות און זי פער משפט'ן צום טויט.

עס ווערט אויסגעהערט א רייה עדות, וועלכע שטעלען פעסט די שלעכטע בעדינגונגען, אין וועלכע די אנגעקלאגטע האט געלעבט.

דער מעדיציניש ער עקספערט שטעלט פעסט, אז יארקאווסקא איז געשטארבען צוליב די 24 וואונדען, וואס די אנגעקלאגטע האט געמאכט אויפ'ן קערפער פון יאנקאווסקא.

דאס קרייז-געריכט אונטער'ן פארזיץ פון ריכטער מארשאלקעוויטש האט נאכ'ן אויסהערען די רעדעס פון פראקוראר פאוולאווסקי און פערטיידיגער ד"ר עמיל ביטער, פער'משפט די אנגעקלאגטע אויף 8 יאהר אויסבעסערונגס-הויז.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן.**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט"
>
> בעם דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 24. יאנואר 1927.

2939 נח גליקסמאן.

די פעסטשטעלונג פון 1923 קאן צוליב די געענדערטע וואלוטע-פערהעלטנישען אנולירט ווערען בפרט, ווען עס איז נישט געווען קיין קאמיסיע, גאר א גוטווילינגע הסכמה פון די פעראינטערעסירטע צדדים. איהר קאנט זיך דעריבער איצט ווענדען אין אורזשאנד ראזיעמטשי עווענטועל אין פירדענס-געריכט וועגען פעסטשטעלען נאכאמאל דאס גרונד-דירה געלד.

2940 ד–ך פון זאוואדזקא.

אויב דאס גרונד-דירה-געלד בעטרעפט איבער 60 רובעל, דארף מען צאהלען וואוינונגס-שטייער. דאס, וואס דער לאקאל איז פאר דער מלחמה נישט געווען בעוואוינט, איז נישט קיין מאטיוו בעפרייט צו ווערען פון צאהלען דעם שטייער, ווי באלד דער לאקאל געפינט זיך אין אן'אלטען בנין.

2941. א לעזערין פון פאמארסקא גאס.
2942. K. M. פון ציגעל-גאס.
2943. העני.
2944. אייזענשטארק.
2945. אייפלטורם.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג אין רעדאקציע.

2946. א לעזער פון דער ווסכאדניא גאס F

דערלאנגט א רעקורס אין דער איזבא סקארבאווע. אויב איהר וועט זיין ביכולת צו בעווייזען, אז אייער פרוי איז פאקטיש געווען אן'אנגעשטעלטע אין דער שענק און נישט געפיהרט די אונטערנעהמונג אויף א פרעמדען נאמען נאר אויף אייגענע אחריות וועט מען זי בעפרייען פון דער שטראף.

2947. א לעזער פון פרייהייטס-פלאץ.

לויט'ן ארטיקעל 212 פון נייעם סקארבאווי שטראף אוסטאוו דארף פארקומען דער פראצעס אין דעם געריכט, אין בעצירק פון וועלכען דאס פערברעכען איז בעגאנגען געווארען, ענטדעקט געווארען אדער עס וואוינט דער בעשולדיגטער. אין אויסנאהמס-פאלען קאן די געריכטס-פערהאנדלונג פונדעסטוועגען אויך פארקומען אנדערשוואו.

2948. א בעקאנטען קויפמאן.

די פערפליכטענדע פארשריפטען אין דער מאטעריע אין פוילען אונטערשיידען זיך בעדייטענד פון אונזערע. דער ארטיקעל 4 פון אוסטאווו פון 2. אויגוסט 1926 זאגט אבער בפירוש, אז מאסגעבענד פאר א סוחר אין זיינע האנדעלס-ענינים זענען די פארשריפטען, וועלכע זענען כחוב אויף דעם געביט נישט וואו ער וואוינט נאר, וואו די אונטערנעמונג געפינט זיך.

2949. א לעזער פון פאדרושעטשנא גאס.

די אינטערנאציאנאלע פריוואט-רעכטליכע בעציהונגען ווערען רעגולירט אויף פאלגענדען אופן: אויב א פוילישער בירגער האט חתונה געהאט אין א געוויסען לאנד לויט די דארטיגע געזעצען, וועלכע זענען אבער אין א סתירה צו אונזער געזעצגעבונג אויף דעם געביט, ווערט דער חתונה-אקט אין פוילען נישט אנערקענט. פון דער צווייטער זייט, הגם אין רוסלאנד זענען דערלאזבאר געמישטע חתונות פונדעסטוועגען טאר אין פוילען א רוסישער בירגער א יוד נישט חתונה האבען מיט קיין קריסטין.

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאטישער ראמאן.

(3

די רייטער-פאליציי האט אפגעשפויסען דעם המון אויף 250 שריט פון דער קעניגליכער טריבונע, און פאר די צוקוקער איז אפען געווארען א גרויסער פלאץ, וואס דער מיטען פון איהם איז געווען בעשאטען מיט פערשידענפארביגע זאמדען, און אויסגעזעהן, ווי א בונטער טעפיך.

עס האט זיך אנגעהויבען דער פייערליכער מארש פון פערשידענע מיליטער-אפטיילונגען, דערנאך – א פראצעסיע פון עטליכע הונדערט גיישע'ס, אנגעטאן אין הערליכע קאסטיומען, ווי פון גילדערנע שפינעכצען אויסגעוועבטע.

די שעהנע מיידלעך זענען געבליבען שטעהן פאר'ן קעניגליכען פאווילאן, און זיך פונאנדערגעטיילט אויף זיבען גרופען.

עס האט אויפגעשפילט די מוזיק, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אויף אלטערטימליכע יאפאנישע אינסטרומענטען: אויף טאמטאמען (וועלכע פייקלען) סאמיזע (סטרונע-אינסטרומענטען) און פלייטען.

עס איז ענטשטאנען א כאאטישע גערויש, וואס איז ריטמיזירט געווארען דורך די קלעפ פון טאמטאמען.

די גראציעזע, שלאנקע גיישע'ס האבען, אייגענטליך, נישט געטאנצט, נאר זיי האבען זיך בלויז אויסגעבויגען, אננעהמענדיג פערשידענע פאזעס, און דרייסט אונטערשטרייכענדיג מיט די בעוועגונגען זייערע רייצפולע, וואונדערבארע פארמען פון די בעזונדערע גלידער. די דינע זיידענע געוועבען האבען ביי איטליכער בעוועגונג פון די צארטע עלאסטישע קערפערס געבילדעט אזעלכע שיינע פעכערס, אז עס האט אויסגעזעהן, ווי פאר די אויגען פון די צוקוקערס וואלט געפלאטערט א גרויסע מחנה בונטע זומער פייגעלעך, בעפארבט אין אלע קאלירען פון רעגנבויגען.

די גיישעס האבען געענדיגט זייער פאנטאמימע, די שטומע שפיל; עס האבען זיך נאך רעפרעזענטירט א פאר טרופעס אקטיארען, וואס האבען אויפגעפיהרט א רייה שפילען פון אלטען יאפאנישען לעבען, און דער סוף פון דער פארשטעלונג איז געווען – א ריזיגע מיליטער-פאנטאמימע בעגלייט מיט פויקען-געדודער, און הארמאטען-שיסעריי.

דערמיט האט זיך די פייערונג פערענדיגט, און דער מיקאדא, וואס האט שווייגענדיג און קאנצענטרירט נאכגעפאלגט דעם ספעקטאקעל, האט זיך אויפגעהויבען פון שטוהל, און זיך אוועקגעלאזט צום ארויסגאנג.

די געסט האבען זיך אנגעהויבען פונאנדערצופאהרען, אונטער די קלאנגען פון נאציאנאלען הימן, און ערשט נאך דעם, ווי דער מיקאדא איז שוין נישט געווען אויפ'ן פלאץ האט אויסגעבראכען א שטורעם פון אפלאדיסמענטען, און א יובעל'ן פון דעם המון, ווייל אין זיין אנוועזענהייט האט געמוזט הערשען א טויטע שטילקייט – דאס האט זיך אזוי געפאדערט לויט דער טראדיציע, דורך וועלכער דער מיקאדא איז געעהרט און געאכטעט געווארען אלס אפשטאמיגער פון די געטער...

קארעטעס זענען געפלויגען הין און צוריק, און עס איז ענטשטאנען א מורא'דיגער כאאס און טומעל. די דאמען האבען זיך געאיילט און נערוועז צוגעיאגט זייערע קאוואלערען.

אין דעם שרעקליכען געדרודער פון דעם איילינגען פונאנדערפאהרען-זיך, האט פלוצים אפגעהילכט א שאס.

א הארצרייסענדער געשריי האט א שנית געטון די לופט.

אלעמענס בליקען האבען זיך געווענדט אויף דעם עקיפאזש פון דער וואונדערבאר-שעהנער פרינצעסין כריזאנטא קאמאטסו, פון וועלכען עס האבען ארויסגעהילכט שניידיגע געשרייען פון פרויען.

אלעמען האט ארומגעכאפט א סטיכישע פאניק די קארעטען, וואס האבען זיך ארורכגעריסען דורך אלע צוימען, דער המון, די רייטער-פאליציי, די זעלנער, וואס האבען געבילדעט די שפאלערען – דאס אלץ האט זיך אויסגעמישט אין א ווילדען תוהו ובוהו.

אלע האבען געשריגען, און אין ערגיץ געלאפען, און מען האט געדארפט האבען א סך כח און גרויס מזל, כדי ארויסצוקריגען זיך, ארויסראטעווען זיך מיט גאנצע ביינער פון דער אויפגעשטורעמטער מאסע.

.2

ווער איז די פרינצעסין כריזאנטא?

די מוטער פון דער פרינצעסין, וועלכע האט געהאט א שם פון אן'אויסערגעווענליך שענער פרוי, איז געווען פון גרויסען יחוס. אין אנהויב פון די אכציגער יאהרען האט זיך דער פרינץ קאמאטסו בעקענט מיט דער יונגער מארא, וועלכע האט געמאכט אויף איהם אן'אונגעהויערען רושם, און ער האט מיט איהר חתונה געהאט.

עס איז נאך נישט געווארען קיין פולע פיער יאהר נאך דער חתונה, און זי, וואס האט געווענדט אויף זיך אלעמענס אויפמערקזאמקייט, האט אויך צוגעצויגען צו זיך דאס הארץ פון דעם אינדישען מאהאראדזשא טאשיטסו.

דער דאזיגער מאהאראדזשא איז ערצויגען געווארען אין ענגלאנד, געענדיגט דארט דעם אקספארדער אוניווערזיטעט, און פערבראכט א גרויסען טייל פון זיין לעבען אין פאריז, בערלין, וויען א. א. הויפט-שטעט פון אייראפא.

אייראפא האט מאקי אוועקגעלעגט א בעזונדערען חותם אויף זיין מורח'דיגען מאיעסטעטישען אויסזעהן

ער איז געווען הויך-געוויקס'ג, געטראגען קורץ געשוירענע האהר. זיינע אויסדרוקספולע, טונקעל-ברוינע אויגען האבען געהאט א בעזונדערען גלאנץ, און אין מאמענטען פון טרויער פלעגט אין זיי א בעזונדערער סוד אויפטויכען.

שטענדיג איז איהם געווען טרויעריג דעם מאהאראדזשא.

נישט דער קרישטאלענער פאלאץ אין לאנדאן, נישט די שענקלעך פון מאנמארטער אין פאריז נישט דער ווינער פראטער, און נישט די „בלומענזאלע" און „ניישע-זאלען" אין בערלין, וואו ס'איז תמיד לעבעדיג און פריילך – זענען געווען ביכולת צו פערטרייבען זיין אומעט. די אייביג בענקענדע נשמה פון דעם ראזיגען שעהנעם מאנספערשוין איז געווען פרעמד די פוסטע פלאכע פערוויילונגען.

(פארזעצונג קומט)

רומענישער גענעראַל-שטאַב העלפט רופען צו פאָגראָמען.

בוקאַרעשט, 23 (ספ. טעל.) אין אַלע רומענישע שטעדט ווערען אין די לעצטע טעג פונאַנדערגעוואָרפען אין מיליאָנען עקזעמפּליאַרען בראָשורען פון פראָפ. קוזאַ, וועלכער רופט צו פּאָגראָמען אויף יודען. די בראָשורען זענען געדרוקט אין דער דרוקעריי פון רומענישען גענעראַל-שטאַב.

צוראַבירט יודישע הייזער, פערוואונדעט יודישע פערבייגעהער

דאָס אַלץ קומט חוזטער פאַר אין רומעניען.

ווינען, 23 (ספ. טעל.) אין אַ רייה רומענישע שטעט האָט דער טרויריג-בצריהמטער פּראָפעסאָר קוזאַ געהאַלטען יודען-העצערישע רעדעס.

אין רעזולטאַט פון די פאָרלעזונגען זענען אין אַ רייה שטעט ווידער פאָר געקומען אַרויסטרעטונגען געגען יודען. אין קלויזענבורג זענען אַ טייל יודען שווער פערוואונדעט געוואָרען, 4 יודישע הייזער זענען צוראַבירט געוואָרען. ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען 6 אָנפאַלער, וועלכע זענען אָבער באַלד בעפרייט געוואָרען. אָנפאַלען אויף יודען זענען אויך פאָרגעקומען אין בוקאַרעשט און קישיניעוו.

פּראָטעסטען נעגען די פּאָגראָמען אין רומעניען.

קריסטליכע אַקאַדעמישע פעראייניגען זענען „נייטראַל“. — פעלקער-ליגע אָננענומען דעם פּראָטעסט.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער אַקאַדעמישער פערבאַנד „ירדניה“ האָט זיך געווענדעט צו אַלע אַקאַדעמישע וועלט-אָרגאַניזאַציעס מיט אַ פאָרשלאָג, אַז זיי זאָלען פּראָטעסטירען געגען די פּאָגראָמען אין רומעניען. מיט אַ פּראָטעסט האָט זיך „ירדניה“ אויך געווענדעט צו דער פעלקער-ליגע.

פון דער אַלוועלטליכער פעדעראַציע פון די קריסטליכע אַקאַדעמישע פעראיינען איז אָנגעקומען אַן ענטפער, אַז די אַקאַדעמישע פעראיינען זענען אין די פראַגען נייטראַל און קענען זיך נישט אָנגאַזשירען אין פּראָטעסטען. אין פּרינציפּ זענען זיי אָבער געגען יעדע נאַציאָנאַלע און רעליגיעזע אונטערדריקונג.

פון דער פעלקער-ליגע איז אָנגעקומען אַ בעשטעטיגונג, אַז זיי האָבען דעם פּראָטעסט דערהאַלטען.

אַקציע פאַר אַ גימנאַזיע מיט דער יודישער אונטעריכטס-שפּראַך אין וואַרשאַ.

פײַערליכע אַקאַדעמיע. — רעדעס פון נאָמבערג און מיכאַלעוויטש. — ווילנער שילער שפּילען „יוליוס צעזאַר“.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש) היינט איז אין קאַמינסקי'ס טעאַטער פאָרגעקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע צום אָנהויב פון דער אַקציע פאַר אַ יודישער גימנאַזיע אין וואַרשאַ.

מיט אַ רעדע איז אַרויסגעטרעטען ה. ד. נאָמבערג, וועלכער האָט פּראָקלאַמירט דעם אָנהויב פון דער אַקציע פאַר אַ יודישער גימנאַזיע אין וואַרשאַ, און אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז שוין אין אַ יאָהר אַרום וועט די יודישע גימנאַזיע אין וואַרשאַ זיין פאַקט.

נאָך דער רעדע איז פאָרגעקומען אַ פאָרשטעלונג פון 3-טען אַקט „יוליוס צעזאַר“ פון שעקספּיר, געשפּילט האָבען שילער פון דער ווילנער יודישער גימנאַזיע. איינער פון די שילער האָט פאַר דער פאָרשטעלונג געהאַלטען אַ פאָררעדע. דאָס שפּילען פון די שילער האָט געמאַכט אַן אימפּאָזאַנטען איינדרוק. דער פערזאַמעלטער עולם האָט די שילער געמאַכט אַן אָוואַציע.

צום שלוס האָט גערעדט ה' ב. מיכאַלעוויטש, וועלכער האָט געפאָדערט פון ווייטער איבערגעהן צו מעשים און גערופען צו קעמפען פאַר די רעכט פון יודיש, יודישע שולען און יודישע קולטור.

קאָנפערענץ פון „טאָז“-קאָמיטעטען.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך אין וואַרשאַ אָנגעהויבען די קאָנפערענץ פון די קרייז-קאָמיטעטען פון דער געזעלשאַפט „טאָז“.

פון לאָדז איז אויף דער קאָנפערענץ פערטרעטען ד"ר גאָלדמאַן.

פראָפ. וואַרבורג—אין דער שפּיץ פון דער יור. אגענץ.

פּאַריז, 23. (ספ. טעל.) אַלס פּרעזעס פון דער קאָמיסיע, וועלכע דאַרף אין הכּכם מיט'ן אָבמאַך פון חיים וויצמאַן מיט לואי מאַרשאַל, אַרויסגעהרען קיין ארץ-ישראל אויסאַרבייטען אַ ניי-עם טעטיגקייטס-פּראָיעקט, — איז אויסגעוועהלט געוואָרען פּראָפ. פעליקס וואַרבורג.

Zakład fotograficzny

„PARISIEN“ ŁÓDŹ, BRZEZINSKA 69.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צוליב רעקלאַמע האָב איך איינגעפיהרט אויסערגעוועהנליכע נידריגע פּרייזען אויף מיינע קינסטלעריש אויסגעפערטיגטע פאָטאָגראַפיעס לויט די אונטען אויסגערעכענטע אויסנאַהמס-פּרייזען:

6 פּאָסטקאַרטען ג. פ. דאָפּעלט רעטושירט 3 זל.
6 קאַבינעט-בילדער „ „ „ 8 „
1 אָריגינאַל-פּאָרטרעט ג. פ. 8 „

אויסער דעם גרופען-אויפנאַהמען, אויסער'ן אַטעליער ווערען אויך אָנגענומען אויפנאַהמען צו זעהר מעסיגע פּרייזען. | צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

בעמ.: צו יעדען האַלבען טוץ פּאָסטקאַרטען ווערט צוגעגעבען אַ פּאָטאָ-פּאָרטרעט

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. פּראַנט
ח. י. פּרוסטאַחאָסקי, פ. זינגער
פערענטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט“, פּראָדוקציר-קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי-האַפטונג.

מעלדונג.

אַכטונג פריזיר-מייסטער.

היינט, מאָנטאָג, קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל פּאָלודניאָווא 4 האַלב 9 אָוונד אַ זעהר וויכטיגע פאַך-בעראַטונג. אַלע פריזיר-אינהאַבער ווערען געבעטען צו קומען. 965

מוטערס!

פערלאַנגט אין די אַפּטייקען און זקלאַד-אַפּטעקשנעס דעם היגיענישען

פודער פאַר קינדער

„Puder Dzidzi“

(מיט'ן העהנדעל) 7571

וועלכער דערהאַלט דעם קינד'ס קערפּער אין געזונדהייט און ריינקייט.

א שאַכטעל 60 גראָשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בושעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר קרשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9½ 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 6—5
ד"ר לובימאָש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערנשטאַין	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען, חי שטעמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אַנאַ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף בעטלאַגע — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויספלעגמע און בלוט. 2130

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

ענגליש

לערנט אויס אַ רוטינירטער לעהרער, נאָר-וואָס צוריקגעקומען פון ענגלאַנד, אין אַ קורצער צייט. צו אינפאָרמירען זיך אין בוכהאַנדלונג: ל. קרישעק, פּעטאָרקאָווסקאַ 15 פון 2—4 נאָכמ. און פון 8—9 אין אָוונד. 580

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומען, דרשאָנפלעס, צאָהן-פּיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 541

— ד"ר —

י. הערשפּינקעל

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פאַר — —

קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ“.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט און וועענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

[illegible]

פון דער

יודישער פּרעסע

דעם 29-טען יאַנואַר ה. י.

אין „אימפּעריאַל“

היינט הויבט זיך אָן דער פאַרפערקויף פון בילעטען אויפ'ן באַל.

בילעטען קען מען בעקומען אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ (פּעטריקאַווער 21) פון 11-2 מיטאָג און אין רעדאַקציע פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט“ (פּעטריקאָווער 16) פון 6 ביז 9 אָוונד. עס האָט זיך שוין אויך אָנגעהויבען דער פערקויף פון הנחה-בילעטען פאַר מיטגליד דער פון יודישען ליטעראַטען און זשורנאַליסטען פעראיין.

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַפּאַפּאָרט	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 6½—7½
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 ,2-1
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, פּלאָמבען, א. אז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, סער בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוואַכע.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

אַבאָנעמענט-פּרייז: פון לאָדז: אַ חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס. [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 81.